Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 236 (9882). • 1990 йил 11 декабрь • сешанба • Баҳоси 3 тийин.

ТАСС ахбороти

РЕЖАЛАР БАЖАРИЛДИ

ФАЗОГИРЛАР ЕРГА ҚАЙТИБ ТУШДИ

Совет фазогирлари Геннадий Манаков ва Геннадий Стрекалов ҳамда япон журналисти Тоехиро Акияма «Мир» илмий-тадқиқот комплексида белгиланган режани бажариб бўлганларидан сўнг 10 декабрь куни Москва вақти билан соат 9 дан 08 минут ўтганда ерга қайтиб тушдилар.

«Союз ТМ-10» космик кемасининг ерга туширувчи аппарати Орқалик шаҳридан 69 километр шимоли-шарқдаги жойга қўнди.

Ерга қўнгандан сўнг фазогирлар ўзларини яхши ҳис этишмоқда. Виктор Афанасьев билан Муса Манаров станцияда ишни давом эттирмоқдалар.

Еттинчи асосий экспедиция вақтида экипаж катта ҳажмдаги илмий-техникавий тадқиқотлар ва тажрибаларни бажарди. Бир неча технология қурилмаларида хоссалари яхшиланган ярим ўтказгич материаллар монокристалларининг навбатдаги туркуми олинди.

Геофизика тадқиқотлари режалари доирасида сайёранинг турли минтақаларини фотосуратга тушириш, шунингдек Ер атмосферасининг физик ҳоссаларини ўлчаш давом эттирилди.

«Кристалл» модулининг ташқи сатҳида ўрнатилган илмий аппаратлар ёрдамида космик фазодан келаётган рентген, гамма ва нейтрон нурлар тадқиқотининг кенг туркуми бажарилди.

Экипаж парвози вақтида олинган материалларнинг бир қисми биринчи марта «Прогресс М-5» юк кемаси таркибига кирган баллистик капсула ёрдамида ерга етказиб берилди.

Япон журналисти Тоехиро Акияма саккиз кун давомида Совет фазогирлари билан биргаликда ишлади. У кўп миқдорда телевизион ва радио репортажлар ўтказди, бир қанча илмий тажрибаларни бажарди. «Мир» станциясидаги Совет-Япония экипажининг иши космосда ҳар томонлама халқаро ҳамкорлик қилиш намунасидир.

Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи тўғрисида

АХБОРОТ

8 декабрь куни Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи ўз ишини давом эттирди.

Мажлисда съезднинг тайёргарлик комиссиялари номидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг котиблари А. И. Икромов ва Р. А. Попов ўртоқлар сўзга чиқдилар. Улар Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури ва Устави лойиҳалари хусусида тушган мулоҳаза ва таклифларни кўриб чиқиш натижалари ҳақида ахборот бердилар.

Тузатишлар, қўшимчалар ва ўзгартишлар муҳокама қилинганидан кейин съезд Ўзбекистон Коммунистик партиясининг «Ўзбекистоннинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллиги, маънавий янгиланиши, ижтимоий адолат ва аҳолининг муносиб турмуш шароити учун» Ҳаракат дастурини қабул қилади, шунингдек Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Уставини тасдиқлайди. Съезд Устав жумҳурият партия матбуоти саҳифаларида эълон қилинганидан кейин кучга кирган деб ҳисоблансин, деган қарорни қабул этади.

Съездда КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов якунловчи нутқ сўзлади ва тушган саволларга жавоб қайтарди.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XXII съезди ёпиқ деб эълон қилинади.

Съезд ишида КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Қўмитасининг котиби Г. И. Янаев, КПСС Марказий Қўмитаси Котибиятининг аъзоси Г. Турғунова, КПСС Марказий Қўмитаси Ташкилий бўлими секторининг мудири Н. И. Семенов қатнашдилар.

КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов делегатлар билан (ўнг даги сурат); съезднинг мажлислар залида. ЎзТАГ олган суратлар.

Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи

ЖУМҲУРИЯТДАГИ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВАЗИЯТ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИ ТАШКИЛИЙ-СИЁСИЙ ЖИҲАТДАН МУСТАҲКАМЛАШ ВА ИҚТИСОДИЁТНИ БОЗОР МУНОСАБАТЛАРИГА ЎТКАЗИШГА ТАЙЁРГАРЛИК БОРАСИДАГИ ВАЗИФАЛАР ТЎҒРИСИДА МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАНИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XXII СЪЕЗДИ (ИККИНЧИ БОСҚИЧИ)ГА МАЪРУЗАСИ ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИНИНГ БИРИНЧИ КОТИБИ

С. М. МАМАРАСУЛОВ нутқидан

Жамиятни инқироздан халос қилиш учун, КПССнинг мавқеи ва обрў-эътиборини ошириш учун нима қилмоқ керак? Биз Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастурини, Уставини қабул қилар эканмиз, мана шу асосий саволларга бугун жавоб қайтаришимиз керак.

Бу ҳужжатлар бизнинг истиқболдаги ишларимизни белгилаб беради, аммо ўтмишга тўғри баҳо бериш ҳам партиянинг обрў-эътибори учун муҳимдир. Бунда мен «пахта ишлари» деб аталган машмашани назарда тутяпман. Марказнинг сукунатли маъқуллаши билан масъулиятсиз сиёсий лўттибозлар бу ишларни ҳаммамиз учун ҳақоратомуз «ўзбеклар иши» деб атадилар. Ўзбекистонда яшаб турган барча халқлар бошига беҳуда ёғдирилган маломат тошлари ва разил сўзлар учун ким жавоб беради?! Агар бирон-бир кимса жиноят қилган бўлса, бунинг учун қонун олдида тўла-тўкис жавоб бераверсин.

Ҳозир мамлакат пешволари шахс ҳуқуқларини, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишни ўзларининг бош мақсади деб эълон қилдилар. Бу — жуда яхши. Шунга биноан улар ўн минглаб кишиларнинг ҳуқуқлари қўпол бузилганлиги учун халқ олдида кечирим сўрашлари керак. Биз ўз съездимизда шу масала юзасидан махсус қарор қабул қилишимиз лозим.

Партиянинг мавқеи ҳақида гапирганда, унинг кадрлар сиёсатига, иқтисодиётга, ижтимоий муаммоларга муносабатлари тўғрисидаги масалага тўхталиб ўтишни зарур, деб ҳисоблайман. Партия бу муаммолар билан шуғулланиши керак ва шарт. Илгари биз ҳамма масалалар, ҳатто кундалик хўжалик масалалари билан ҳам шунчаки шуғулланиб келган бўлсак, энди минтақалар, меҳнат жамоалари тараққиётининг истиқболи масалаларига кўпроқ эътибор беришимиз керак. Аммо мазкур муаммоларни бутунлай эътиборсиз қолдириб бўлмайди, акс ҳолда бизнинг ҳукмрон партия эканлигимиз қаерда қолади?

Шу сабабли Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастурига Ўзбекистон Компартияси бошқа сиёсий жамоат ҳаракатлари билан курашда сиёсий ҳокимиятни қўлга киритиб, истиқболда жумҳуриятнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиётини белгилаб беради, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишга, давлат ва хўжалик қурилишида қатнашишга кўмаклашади, улар орқали ўз сиёсатини ўтказади, деб аниқ ёзиб қўйиш лозим.

Шу муносабат билан Ҳаракат дастурининг тузилишини бироз ўзгартиришни таклиф қиламан. Аҳолининг фаровонлигини оширишга, ҳар бир киши учун муносиб турмуш шароитини таъминлашга тааллуқли бўлимни муқаддимадан кейин энг биринчи ўринга қўйиш керак, чунки биз бу масалаларни Ўзбекистон Компартиясининг бош мақсади, деб атаяпмиз.

Кейинги вақтларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети жумҳурият ижтимоий-иқтисодий тараққиёти истиқболларини ишлаб чиқиш, одамларнинг энг зарур талаб ва эҳтиёжларини ҳал этиш намунасини кўрсатаётганини таъкидлаб ўтиш зарур. Унинг ташаббуси билан кўпгина яхши ишлар бошланди ва бу нарса Ўзбекистон Компартиясининг мавқеи ҳамда обрў-эътибори ўсишига шак-шубҳасиз кўмаклашмоқда.

Биз вилоятдан келган делегатлар кенгашида маслаҳатлашиб олгач, жамиятимиз тараққиётининг ҳозирги мураккаб босқичида Ўзбекистон Президенти ва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби лавозимларини бир-биридан ажратиш тўғрисидаги масалани кўтариш керак эмас, деган хулосага келдик. Бу лавозимларнинг бирга қўшилиши барқарорликни сақлаб қолишга ёрдам беради ва қабул этилаётган барча қарорларнинг ижросини жадаллаштиради, деб ҳисоблаймиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котибига амалий ёрдам бериш учун биринчи котибнинг ўринбосари лавозимини Уставга киритиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш мумкин бўлур эди.

Шу билан бирга Марказий Комитетимизга баъзи мураккаб масалаларни ҳал этишда кўпроқ кенгашиб иш тутиш, кенг фаоллар билан маслаҳатлашиб туриш истагини билдирмоқчимиз.

Марказий Комитет котибларига ва аъзоларига жойларга тез-тез бориб турсинлар, деган истакни ҳам билдирмоқчимиз. Марказий Комитетнинг биринчи котиби ўртоқ Каримовга ҳам шу гап тааллуқли. Унинг иш билан жуда бандлигини тушунамиз, бироқ, қандай бўлмасин, бошланғич партия ташкилотларидаги одамлар билан учрашиб туриш лозим.

Бунинг устига, ҳозир улардан кўпчилиги ўз ҳаракатларида тўғри йўлни топа олмай қолмоқда: мустақилликни олишди-ю, ундан қандай фойдаланишни билишмаяпти. Айрим жойларда партия йиғилишлари ўтказилмай қўйилди, меҳнат жамоаларининг турмушида партия ташкилотларининг ўрни ва аҳамияти пасайиб кетди. Натижада партиядан чиқиш ҳоллари кўпаймоқда, бу масала Марказий Комитет Бюросининг мажлисида жиддий муҳокама қилинди. Биз бу ҳодисани камайтириш учун бир қанча чора-тадбирларни кўрдик. Партия ташкилотларига коллектив бўлиб боришни одат тусига киритдик, обком, унинг бюроси аъзоларини шу ташкилотларга бириктириб қўйдик, бошланғич партия ташкилотларининг ўрни ва аҳамиятини оширишга бағишланган пленум, бошланғич партия ташкилотлари котибларининг семинарларини ўтказишга ҳозирлик кўряпмиз.

Бу масалада Марказий Комитет ҳам кўпроқ ёрдам беришини истар эдик. Ҳозирча Марказий Комитетдагилар Бюрода шу масалани муҳокама қилгач, бундан буён иш ўзидан ўзи юришиб кетаверади, деган қарорга келиб, хотиржамликка берилдилар, деган таассурот туғилмоқда.

Баъзи масалалар хусусида аниқ бир тўхтамга келмоқ керак, бу ишни КПСС раҳбариятидан бошламоқ лозим. Масалан, М. С. Горбачевнинг миллатлараро масалаларда тутган нуқтаи назарини тушунмаяпман. Биз КПСС Марказий Комитетининг шу масалага оид Пленуми зарурлиги ҳақида бир ярим йил шовқин-сурон қилдик. Унинг қарорлари эса қумга қуйилган сувдек йўқ бўлиб кетди, уларнинг ижросини ҳеч ким назорат қилмаяпти. Янги Иттифоқ Шартномаси тўғрисидаги гап-сўзларни икки йилдан бери эшитиб келяпмиз, шу вақт ичида ҳақиқатда бир неча қардош иттифоқдош жумҳуриятдан ажралдик.

Муҳтарам олимларимиз, ёзувчиларимиз, журналистларимиз «байналмилалчилик», «халқлар дўстлиги» сўзларини тилга олмай қўйганликлари турмушда кўпни кўрган мен каби коммунистга жуда оғир ботмоқда. Хўш, улар оддий кишилар номидан гапирамиз деяптилар-у, аммо ўша кишилардан, бошқа миллатга мансуб қўшнинг сенга нима ёмонлик қиляпти, деб сўраганлармиди?

Биз кўпмиллатли жумҳуриятимиз бутун аҳолисининг тинчлиги ва осойишталигини сақлаб қолганимиздагина барча ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этамиз, Ўзбекистонни инқироз ҳолатидан чиқариб оламиз.

Марказий Комитетнинг мафкуравий комиссияси байналмилал тарбиянинг пухта ўйланган, мукаммал дастурини ишлаб чиқиш билан тезроқ шуғулланиши, жумҳуриятнинг партия комитетлари ва ташкилотларини шу дастур билан қуроллантириши лозим.

Нутқимда айтмоқчи бўлган охирги масала. Кўпдан-кўп яхши қарорлар қабул қилиш мумкин, бироқ уларни ижро этишда қатъият, ҳужумкорлик ҳаракатлари бўлмаса, улар қоғозда қолиб кетаверади. Мамлакат ва партиянинг сиёсий раҳбарияти узлуксиз муросалар, тилёғламаликлар сиёсатини ўтказиб келмоқда, бу эса жамиятимиз инқирози чуқурлашиб бораётганининг сабабларидан биридир. КПСС Марказий Комитетининг бўлғуси Пленумида партия раҳбариятидан ҳаракатлар ва ишларда қатъият ва принципиалликни кучайтиришни қаттиқ талаб қилиш, партияни ўринсиз ҳуружлардан ҳимоя қилиш, унинг шон-шарафи ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш юзасидан таъсирчан чора-тадбирлар кўриш вазифасини унинг зиммасига юклаш зарур.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН МССЖ «МАДАНИЯТ» ДАВЛАТ ХЎЖАЛИГИНИНГ ИЖАРАЧИСИ

З. ПИРНАЗАРОВ нутқидан

Съездимизнинг биринчи босқичидан кейин орадан ярим йил вақт ўтди. Шоликорлик давлат хўжалигининг оддий меҳнатчиси, қорақалпоқ халқининг вакили сифатида мен учун шу вақт чуқур фикр-ўйлар даври бўлди, партиямиз, давлатимиз ривожланиши қандай бораётганини идрок этишга интилдим.

Мен КПСС XXVIII съезди ишида қатнашдим, унинг Марказий Комитети аъзолигига сайландим. Шундан кейин аҳоли, ўз районим, мухтор жумҳурият коммунистлари ҳузурида бир неча бор сўзга чиқдим, КПСС ва Ўзбекистон Компартияси съездларининг, улар Марказий Комитетлари Пленумларининг қарорларини тушунтириб бердим.

Бугун мен Ўзбекистон Коммунистик партияси Ҳаракат дастури билан Уставининг съездга тақдим этилган лойиҳаларини қўллаб-қувватлайман. Уларни халқ фаровонлигини ошириш соҳасида олдимизда турган вазифаларни амалга оширишнинг таъсирчан воситаси, деб ҳисоблайман. Бозор

(Давоми иккинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИНИНГ ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

1990 йил 8 декабрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Назорат комиссиясининг III пленуми бўлди. Марказий Назорат комиссияси раиси Ш. М. Йўлдошев «Ўзбекистон Компартияси XXII съезди иккинчи босқичи қарорлари асосида жумҳурият партия ташкилоти назорат органлари фаолиятини янада такомиллаштириш чоралари тўғрисида» маъруза қилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Назорат комиссияси аъзосининг мақоми ҳамда Марказий Назорат комиссиясининг 1991 йил биринчи ярмига мўлжалланган иш режаси тўғрисидаги масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Музокараларда Қўнғирот районидаги Чапаев номли давлат хўжалиги партия қўмитасининг котиби К. Ж. Набиев, «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг катта илмий ходими Ф. М. Ҳасанова, Хоразм вилоят партия ташкилоти назорат комиссиясининг раиси Э. Ҳакимов, Мирзачўл районидаги С. Сегизбоев номли совет хўжалигининг звено бошлиғи Н. В. Стряпшева, Тошкент шаҳар партия ташкилоти назорат комиссиясининг раиси В. А. Шалупов, Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси кенгаши раисининг ўринбосари О. Қ. Адаманов, Ўзбекистон ССЖ ижтимоий таъминот вазири С. А. Хўжаева, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши режалаш ва бюджет-молия масалалари қўмитасининг раиси Э. Ж. Боқибоев, Бухоро вилоят партия ташкилоти назорат комиссиясининг раиси О. Холматов, Тошкент учувчилар комплекси ИЛ-86 самолётининг борт муҳандиси Р. А. Сафоев, Ленинск шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби Ш. Ф. Юсупов қатнашдилар.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди. Пленум Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш жамияти кенгашининг раиси О. Алимов ва Тошкент халқ хўжалиги илмгоҳининг ректори С. С. Ғуломовни Марказий Назорат комиссияси раёсатининг аъзолари этиб сайлади.

Пленум Д. А. Маркицкий жумҳуриятдан бошқа жойга кетганлиги муносабати билан шахсий илтимосига кўра уни Марказий Назорат комиссияси таркибидан чиқарди.

Пленум шу билан ўз ишини тугаллади.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг

ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ДЕҲҚОНЧИЛИК-САНОАТ КОМПЛЕКСИ БОШҚАРУВ ТУЗИЛМАСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Деҳқончилик-саноат комплексида давлат ва хўжалик бошқаруви вазифаларини фарқлаб қўйишга оид аниқ тадбирларни амалга ошириш, жамоа хўжаликлари, давлат хўжаликлари ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналарининг иқтисодий мустақиллигини ривожлантириш, бозор муносабатларини жорий этиш учун шарт-шароит яратиш мақсадида қарор қиламан:

1. Ўзбекистон ССЖ Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив қўмитасини Ўзбекистон ССЖ Қишлоқ хўжалиги жумҳурият вазирлигига — Ўзбекистон ССЖ Қишлоқ хўжалиги вазирлигига айлантириш тўғрисидаги Ўзбекистон ССЖ Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив қўмитаси кенгаши ва ҳайъатининг таклифлари қабул қилинсин

2. Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ И. Ҳ. Жўрабековга янги бўлинмаларни ташкил этиш ва илгари Ўзбекистон ССЖ Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив қўмитасига кирган бошқа тармоқ бўлинмаларини ўзгартириш тўғрисида таклиф киритиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1990 йил, 8 декабрь.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг

ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ДАВЛАТ РЕЖАЛАШ ҚЎМИТАСИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ИҚТИСОДИЁТ ҚЎМИТАСИГА АЙЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССЖ Мустақиллиги тўғрисида эълон қилинган Декларация асосида давлат ижтимоий-иқтисодий ва илмий-техникавий сиёсатини шакллантириш, жамоат ишлаб чиқаришини ўстириш ресурслари ва манбаларидан самарали фойдаланиш ҳамда аҳоли фаровонлигини яхшилаш йўналишларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, кўрсатма асосидаги режалаштиришдан халқ хўжалигини ривожлантиришни бошқаришнинг иқтисодий шаклларига изчил ўтишни таъминлаш мақсадида ҳамда бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида замонавий бошқарув ва ишлаб чиқариш тузилмаларини ташкил этишнинг ўсиб бораётган аҳамиятини эътиборга олиб:

1. Ўзбекистон ССЖ Давлат режалаш қўмитаси негизида Ўзбекистон ССЖ Иқтисодиёт қўмитаси ташкил этилсин.

2. Ўзбекистон ССЖ Иқтисодиёт қўмитаси зиммасига:

— Жумҳуриятнинг табиий ва меҳнат ресурсларини, илмий-техникавий ҳамда ишлаб чиқариш имкониятини ҳисобга олиб, уни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг истиқболга мўлжалланган тахминларини ишлаб чиқиш ҳамда жорий кўрсаткичларини белгилаш;

— Жумҳуриятнинг бозор муносабатларига ўтиш сиёсатини шакллантириш ва унинг дастурлари рўёбга чиқарилишини назорат қилиш;

— Асосий халқ хўжалик, табиий-моддий, молиявий ва бошқа балансларни тузиш, катта хўжалик, ижтимоий ва илмий-техникавий муаммоларни ҳал этишга оид умумжумҳурият дастурларини тайёрлаш;

— Бошқа жумҳуриятлар ва минтақалар билан ўзаро самарали ишлаб чиқариш-иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаш;

— Хўжалик механизмини, халқ хўжалигини ривожлантириш жараёнига иқтисодий таъсир воситалари ва усулларини такомиллаштириш вазифалари юклатилсин.

3. Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари, умумиқтисодий комплекс раҳбари ўртоқ Б. С. Ҳамидов бир ой муддат ичида Ўзбекистон ССЖ Иқтисодиёт қўмитасини юқори малакали кадрлар билан бутласин ва унинг самарали ишлашини таъминласин; Ўзбекистон ССЖ Иқтисодиёт қўмитаси қарамоғидаги ташкилотларни ҳисобга олиб, унинг тўғрисидаги низом лойиҳасини ишлаб чиқсин ва уни Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Маҳкамасининг тасдиқлаши учун тақдим этсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри. 1990 йил. 8 декабрь.

Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи

ЖУМҲУРИЯТДАГИ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВАЗИЯТ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИ ТАШКИЛИЙ-СИЁСИЙ ЖИҲАТДАН МУСТАҲКАМЛАШ ВА ИҚТИСОДИЁТНИ БОЗОР МУНОСАБАТЛАРИГА ЎТКАЗИШГА ТАЙЁРГАРЛИК БОРАСИДАГИ ВАЗИФАЛАР ТЎҒРИСИДА МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАНИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XXII СЪЕЗДИ (ИККИНЧИ БОСҚИЧИ)ГА МАЪРУЗАСИ ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

(Давоми. Боши биринчи бетда).

иқтисодиётига ўтишнинг қийин шароитида бизга ғоялардагина эмас, амалий ҳаракатларда ҳам мустақиллик керак.

Компартия Ҳаракат дастурининг меҳнатни рағбатлантириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, меҳнаткашларнинг пировард натижадан манфаатдорлигини ошириш хусусидаги қоидаларини маъқуллайман. Ўзбекистонда Мулкчилик тўғрисидаги, Ижара муносабатлари ҳақидаги қонунларга қатъий риоя этилишини талаб қиламан, шундагина биз— ижарачилар ўзимизни ер эгалари деб ҳис қиладиган бўламиз.

Устав ҳақида гапирсам, унда Қорақалпоғистон партия ташкилотининг мақоми биринчи марта алоҳида таърифлаб берилган. Айниқса, Қорақалпоғистоннинг давлат суверенитети тўғрисидаги масала кўтарилаётган пайтда бу айниқса қувончлидир. Бу масала хусусида бизда ҳар хил фикрлар, турли талқинлар бор. Аммо менинг назаримда ҳақиқат шундан иборатки, тенг ҳуқуқлиликдан бошқа йўл йўқ. Шу сабабли Ўзбекистон ССЖ Президенти, жумҳурият Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби ўртоқ И. А. Каримовнинг Қорақалпоғистонимизга боргани бизни қувонтиради. У жумҳурият фаоллари ҳузурида сўзга чиқиб, халқнинг мустақилликка интилишини қўллаб-қувватлади.

Мустақиллик иқтисодиётни, ижтимоий соҳани янада ўстиришга кўмаклашиши лозим. Қайси миллатга мансублигидан қатъи назар инсонга хизмат қилиши керак, деган фикрга кўпгина меҳнаткашларимиз қўшиладилар. Мен суверенитетни Ўзбекистон ССЖ таркибидаги мустақиллик, ҳамкорлик, қардошлик, ҳамжиҳатлик, мададкорлик деб тушунаман. Бизнинг келажагимиз фақат бирликда, ягона оила бўлиб яшашдадир.

Яна бир масалага — партиянинг обрў-эътибори тўғрисидаги масалага тўхталиб ўтмоқчиман. Ўзбекистоннинг демократия қоидалари асосида янгиланган Компартияси обрў-эътиборини таъминлаш учун биз Марказий Комитетдан тортиб партия ташкилотининг қуйи бўғинларигача сайлаб қўйилган партия органларининг масъулиятини кескин оширишимиз лозим. Шу органлар таркибига сайланган коммунистлар ибрат, юксак ғоявийлик намуналарини кўрсатишга мажбурдирлар. Баъзан партияга ва Совет давлатига қарши ошкора ва ёвуз кампания бошланган пайтда улар сукут сақлаб турмасликлари керак. Ҳаммамиз шу ҳақда ўйлаб кўришимиз лозим.

Сўзимнинг охирида Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури ва Устави таклиф этилган вариантларини қабул этиш ҳақидаги фикрга қўшиламан.

СИЁСАТШУНОСЛИК ВА БОШҚАРУВ ИЛМГОҲИНИНГ РЕКТОРИ

М. И. ИСКАНДАРОВ нутқидан

Ўзбекистон Компартияси Дастури ва Уставининг муҳокамаларга қўйилган лойиҳаларида жумҳурият Компартияси социалистик йўлни ва коммунистик истиқболни танлаб олган партия сифатида мустақил равишда стратегик мақсадлар ва вазифаларни белгилаши, шунга мувофиқ равишда дастурий ҳужжатлар ва Уставни ишлаб чиқиши жуда тўғри таъкидланган. Бунинг маъноси шуки, биринчи марта чинакам суверенитет ва мустақиллик сари ҳақиқий йўл очилмоқда.

Айрим ўртоқлар Ўзбекистон Компартияси учун ўз Дастури ва Устави зарурми, деган саволни қўймоқдалар. КПСС Дастури аслини олганда амал қилмаётган ҳозирги пайтда, бузғунчи кучлар партиямизни барбод қилиш учун ҳамма ишни қилаётирлар. Бундай шароитда Ўзбекистон Компартиясининг ўз Дастури ва Уставини қабул қилишимиз зарур.

Қабул қилинаётган ҳужжатларда жумҳурият коммунистларининг демократиллаш, чинакам кўп партиялилик шароитида умумбашарий қадриятларга амал қилаётган ва Конституцияга риоя этаётган барча илғор ташкилотлар ва жамоат ҳаракатлари билан алоқа қилишга интилаётган ташкилот сифатида ўз мавқеини англаши етарли даражада аниқ акс эттирилган.

Тараққиётимизнинг ғоят масъулиятли босқичида биз ишни эски юклардан мумкин қадар тезроқ ва бутунлай қутуладиган, жумҳуриятни демократия асосида янада ривожлантириш учун масъулиятни чуқур ҳис этишни ҳар бир коммунистнинг, айниқса, раҳбарнинг шон-шараф иши ва ватанпарварлик бурчи деб ҳисобланадиган тарзда олиб боришимиз керак. Жамиятни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан соғломлаштиришда барча фойдали, принципиал жиҳатларни қўллаб-қувватлаш ва кўпайтириш лозим. Мамлакатдаги вазият жуда мураккаб. Марказ ва унинг айрим раҳбарлари баъзан пухта ўйламай шошма-шошарлик билан иш қилмоқдалар. Бундай шароитда жумҳуриятимиз раҳбар ходимларининг бирлигини, барча соғлом кучлар жипслашишини таъминлаш, гуруҳларнинг манфаатларидан, шахсий манфаатлардан, маҳаллий манфаатлардан, қуруқ гаплар ва ғийбатлардан устун туриш керак. 20 миллионли халқ бизни кузатиб турганлигини ҳамиша ёдда тутишимиз лозим. Агар биз халқнинг орзу-умидларини оқлай олмасак, у бизни кечирмайди.

Муҳокама қилинаётган масала янгидан ташкил этилган сиёсатшунослик ва бошқарув илмгоҳига айниқса, яқиндир. Дастур ва Устав лойиҳалари бизда қизғин муҳокама қилинди, таклифлар киритилди, булар бу ҳужжатларни пухта ишлаб чиқиш чоғида ҳисобга олинди. Жумҳуриятнинг мустақиллиги, унинг Компартияси мустақиллиги ва бозорга ўтиш шароитида кадрларнинг мавқеи ҳар қачонгидан ҳам ошади. Бу соҳада биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети II пленуми қарорларига амал қилмоқдамиз. Ўзбекистон Компартияси КПСС таркибида қолади ва мустақил бўлади, жумҳуриятимиз эса суверен жумҳурият бўлади. Бундай шароитда агар биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросини ўзгартириб, Украина ва Қозоғистонда бўлгани каби, уни Сиёсий бюрога айлантирсак, тўғри бўлур эди. Бундай ўзгартириш жумҳурият Компартияси сиёсий ҳамда раҳбарлик марказининг, унинг Марказий Комитети аъзоларининг, барча коммунистларнинг масъулиятини оширишига ишончим комил.

Намангандаги воқеалар тўғрисида икки оғиз гап. Мен у ерда бўлдим, кеча қайтиб келдим. Наманганда фожиа юз берди. Биз ҳаммамиз бундан афсусланамиз, жуда ачинамиз. Менинг назаримда, агар айрим раҳбарлар, мансабдор шахслар ва аввало, журналистлар вазиятни, ҳақиқий аҳволни билмай туриб бутун дунёга жар солмаганларида, текширилмаган, баъзан ҳақиқатга ҳам ўхшамайдиган хабарларни матбуотга бермаганларида эди, вазият аллақачон барқарор тус олган бўлур эди. Воқеа юз берган жойга бормасдан, нима гаплигини билмасдан, воқеаларнинг шоҳидлари билан, ҳозир у ерда ишлаётган тергов идоралари ходимлари билан учрашмасдан, бу ҳақда қандай ёзиш мумкин? Бу воқеалар Армияга қарши қаратилмаган, зеро сиёсий ҳаракат ҳам эмас — фактлар шундан далолат бермоқда, Намангандаги ҳарбий маъмурларнинг вакиллари ҳам шу ҳақда гапирмоқдалар. Бу турмушда бўладиган жанжал, бу муштлашиш ҳар икки томондан — ҳарбий хизматчилар ва фуқаролардан 8 кишининг ёстиғини қуритди. Бу фожиада мен ҳеч кимни оқлай олмайман. Бундай хатолардан кейин, ўзбекларга қарши бундай кампаниядан кейин юртимиздан олисда ҳалок бўладиган юртдошларимиз сони кўпаймаса эди, деб қўрқаман.

Мен гувоҳлик беришим мумкин, Наманганда русларга қарши кайфиятни сезмадим. Ҳарбий маъмурлар, прокуратура, Ички ишлар вазирлиги, Давлат хавфсизлиги комитети ходимлари ҳозирча тергов олиб бораётган эканлар, аниқ хулосалар ҳозирча йўқ экан, бу воқеалар ҳақида барча газеталарда шу қадар кўп ёзиш, радио, телевидение орқали бир томонлама ахборотларни эшиттириш зарурмиди?

Марказий матбуот вакиллари, мен сизларга мурожаат қиламан, сизлар кўп вақтдан буён ўзбеклар диёрида яшаяпсиз, халқ, минг йиллик бой тарихга, маданий меросга эга бўлган халқ сахийлик билан бутун бойлигини сизлар билан баҳам кўряпти, дўстлик, қардошлик каби байналмилал сифатлар фазилати бўлган бу халқ, ҳозир ўз ватанпарварлик бурчини мураккаб шароитда бажараётган бу халқ Ватан бахт-саодати йўлида фидойилик билан меҳнат қилмоқда, бошига тушган кулфатларга, бахтсизликларга сабот билан бардош бериб меҳнат қилмоқда. Нима учун сизлар ўз хабарларингиз билан бошқа одамларда шу халққа нисбатан ҳурматсизлик ва нафрат уйғотяпсиз? Шундай таассурот пайдо бўлмоқдаки, бизнинг бошимизга тушган фожиа, бахтсизлик кимларгадир қўл келяпти. Жумҳуриятдаги аҳволнинг барқарор тус олиб бораётганлиги, барча соғлом кучларнинг жипслашаётганлиги уларга мақбул бўлмаётганга ўхшайди. Ўтган йиллар давомида бирлигимизга, жипслигимизга, халқларимиз дўстлигига қанчалик зарар етказилганлигини ҳозир партиямиз ҳам, мамлакат раҳбарлари ҳам, биз ҳаммамиз ҳам кўриб турибмиз. Бунинг оқибатлари ҳар соҳада: ижтимоий-сиёсий вазиятнинг кескинлашувида, аҳоли турли гуруҳларининг ажралиб, бир-бирига қарши туришида, миллатлараро нифоқнинг кучайиб боришида ва бошқаларда намоён бўлмоқда.

Ўтмишда биз беҳад узоқ сукут сақладик. 30-йилларнинг охирларида айбсиз ҳалок бўлган жумҳуриятимизнинг дастлабки раҳбарлари Акмал Икромов, Файзулла Хўжаев ва бошқаларнинг фаолиятида бўлгани каби жумҳуриятимиз турмуши ва мудофаада сиёсий, ижтимоий-иқтисодий, маънавий ва ғоявий тусдаги кенг миқёсли вазифаларни дадиллик ва қатъият билан ўртага қўя олмадик ва ҳал қила олмадик. Ўша пайтдан буён кўп йиллар ўтди. Мана энди КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби, мамлакатимиз Президенти Михаил Сергеевич Горбачев ташаббуси билан бошланган қайта қуриш, демократиялаш, ошкоралик туфайли қаддимизни тиклаб, жумҳуриятимиз тараққиётининг туб муаммоларини яна қатъий ва дадил ҳал қилмоқдамиз. Халқимиз учун муносиб турмуш шароити яратишга интилмоқдамиз.

ТОШКЕНТДАГИ ОКТЯБРЬ ИНҚИЛОБИ НОМЛИ ТЕПЛОВОЗ РЕМОНТИ ЗАВОДИ ИШЧИСИ

А. Г. ШАБАНОВА нутқидан

Мамлакатдаги сиёсий ва иқтисодий инқироз, раҳбар коммунистларга ишонч йўқолганлиги, мафкуравий соҳадаги ўпирилишлар, эртаги кундан умидсизлик коммунистларнинг КПСС сафидан чиқишига асосий сабаблардан биридир.

Шу йилнинг 11 ойи мобайнида бизнинг партия ташкилотимизда 42 киши КПСС аъзолигидан чиқди.

Албатта, коммунист номига доғ тушираётган кишилардан, порахўр унсурлардан, янги дастурий ҳужжатлар ўз шахсий эҳтиёжларини қондириш учун имконият беришига умид қилган кимсалардан халос бўлган партия ташкилотларининг фаол позициясини ҳар томонлама қўллаб-қувватласа арзийди.

Бироқ партиядан чиққанлар орасида 10—15 йиллик ва ундан ҳам кўпроқ партия стажига эга бўлган софдил, ҳалол ишчилар ҳам бор. Ростини айтсам, шундай коммунистлар учун юрагим ачийди. Улар билан ўтказилган кўпдан-кўп суҳбатлар ва тушунтиришлар ҳозирча дуруст натижа бермаяпти. Бизнинг партқомимиз, завод фаоллари бу муаммони унчалик уддалай олмаяптилар. Партиядан чиққанларнинг 70 фоизга яқини моддий ишлаб чиқариш соҳасининг вакиллари эканлиги бизни айниқса ўйлантириб қўймоқда.

Коммунистларнинг партиядан чиқишини тўхтатиш учун ҳамма жойда: ишлаб чиқаришда, транспортда, савдо-сотиқда, таъминотда, тақсимотда зудлик билан тартиб ўрнатиш зарур, деб ҳисоблайман. Хуллас, бутун ишни ҳеч кечиктирмай инсон манфаатларига қаратиш керак.

Менинг назаримда, жумҳуриятда содир бўлаётган воқеалардан рус тилида сўзлашувчи аҳоли яхши хабардор эмаслиги ҳам сабабларнинг яна биридир. Мафкура соҳасида муаммоларимиз кўп. Аммо биз Марказий Комитетнинг шу муаммолар билан шуғулланувчи котиби ўртоқ Ж. Ҳ. Ҳамидовни телевизор экранида бирон марта кўрмадик. Бунинг устига Ўзбекистон телекўрсатувининг эшиттиришларини кўп кишилар кунига 15 дақиқа кўрадилар, бу — рус тилидаги «Ахборот» программасидир.

Жумҳурият раҳбарияти айниқса бозор муносабатларига ўтиш даврида меҳнаткашларнинг ижтимоий-маиший, ишлаб чиқариш шароитларини яхшилаш соҳасида кўп иш қилмоқда. Буни ҳамма билиши керак. Шу сабабли Ўзбекистон телекўрсатувининг иккинчи канали орқали ўзбек тилидагина эмас, рус тилида ҳам эшиттиришларни режалаштириш ва кўрсатиш лозим.

Мен ишчилар жамоасининг вакили, коммунист бўлганим учун ҳам шаҳар саноат корхоналари билан 1991 йил учун айниқса халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш хусусида хўжалик шартномалари тузилишидаги сусткашликдан ташвишланяпман. Такрор айтаман, бозор иқтисодиётига ўтиш даврида мана шундай бўляпти.

Иттифоқ Шартномасига муносабатнинг равшан эмаслиги бу аҳволни айниқса мушкуллаштирмоқда. Эҳтимол, бу ҳужжат корхоналарда, ташкилотларда муҳокама қилинаётгандир, аммо биз қандай таклифлар тушаётганлиги, бу ҳужжатни пухталаштириш соҳасида қандай иш олиб борилаётганлиги ҳақида зарур ахборотни олмаяпмиз.

Ўзбекистон Компартияси Уставининг лойиҳасини коммунистлар асосан қўллаб-қувватламоқдалар, бу ҳужжат коммунистлар фаолиятининг асосий йўналишини белгилаб бермоқда, бироқ пухтароқ ишлаб чиқилиши лозим бўлган қоидалар бор. Лойиҳада бевосита бошланғич партия ташкилотларини бирлаштирувчи район, шаҳар ташкилотлари Ўзбекистон Компартиясининг таянч бўғинидир, деган гап бор. Шу сабабли район партия комитети ўзи олаётган маблағларни районнинг барча коммунистлари номидан тақсимлашга ҳақли бўлиши керак, деб ўйлайман ва кўпгина коммунистлар ҳам шу фикрга қўшиладилар. Акс ҳолда коммунистлар сайлаб қўйган ва ўз тақдирини ишониб топширган райком аъзолари ҳеч нарсани ҳал қила олмайдиган, тавсиялар ишлаб чиқишдан нарига ўта олмайдиган бўлиб қолади.

Тошкент шаҳридаги бизнинг Ленин район партия комитетимизда партиянинг мана шундай жамғармаси икки йилдан бери мавжуд, унинг маблағлари районнинг хайрия жамғармасига, маош олиб ишлайдиган ҳудудий бошланғич партия ташкилотлари котибларига қўшимча ҳақ тўлашга берилмоқда.

Тошкент шаҳар партия ташкилотига вилоят партия ташкилоти мақоми берилишини коммунистлар жуда маъқуллаб кутиб олдилар. Гарчи мендан олдин сўзга чиққан ўртоқ Мамарасулов бошқача фикрда бўлса ҳам, мен ўз фикримни айтяпман. Ўйлайманки, пойтахт шаҳар партия комитети ўз муаммоларини бемалол ўзи ҳал қила олади ва биз бу ерда, съездда ишлаб чиқаётган сиёсатни ва вазифаларни турмушга татбиқ этишни уддалай олади.

Бутун меҳнаткаш халқимизни ҳаяжонга солиб турган яна бир жуда муҳим масала ҳақида гапирмоқчиман. Ўзбекистондаги ижтимоий-сиёсий вазиятнинг нисбатан барқарорлиги, жумҳуриятда яшаб турган барча миллатлар ва халқлар ўртасидаги дўстлик ҳамда ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, миллатидан қатъи назар Ўзбекистонни азиз ва она юрт деб биладиган ҳар бир меҳнатчи учун шароит яратиб бериш йўли — мана шуларнинг ҳаммаси кўп жиҳатдан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ўртоқ Каримов бошчилигидаги ҳозирги раҳбарияти моҳирона ўтказаётган сиёсатнинг самарасидир.

Шу сабабли ишчилар ҳозирги шароитда ўртоқ Каримов Ўзбекистон Компартиясига бош бўлиб қолиши керак, деган фикрни съездда айтишни мендан қатъий илтимос қилдилар.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XXII съезди иккинчи босқичи.

Делегатлар танаффус вақтида ўзаро фикр алмашмоқдалар.

Суратчи Н. МУҲАММАДЖОНОВ.

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ ҒУЗОР РАЙОНИДАГИ «ПАРТИЯ XXII СЪЕЗДИ» ЖАМОА ХЎЖАЛИГИ БРИГАДА БОШЛИҒИ

С. МУРОДОВА нутқидан

Вилоятимиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг фаолиятини маъқуллаб, қўллаб-қувватлашмоқда. Ҳозир иқтисодиётни соғломлаштириш, жамиятдаги ижтимоий кескинликни юмшатиш, миллатлараро можароларнинг олдини олиш юзасидан катта ишлар қилинмоқда. Бу тадбирларни жумҳуриятдаги барча меҳнаткашлар қўллаб-қувватлаяпти. Жумҳурият раҳбариятининг сўзи ва иши бирлиги ҳам одамларда қайта қуришнинг муқаррар эканлигига ишонч уйғотмоқда.

Партия ташкилотлари ўзларининг бундан буёнги фаолиятларида қишлоққа, бу ерда тўпланиб қолган муаммоларни ҳал этишга алоҳида эътибор берган тақдирдагина партиянинг обрўси ортади. Чунки халқ одамлар тўғрисида ўйлаётган, улар тўғрисида ғамхўрлик қилаётганларгагина эргашади. Ишончим комилки, сиз билан биз аъзо бўлган партия бунга қодир. Бундан ташқари партиянинг обрўси кўп жиҳатдан унинг раҳбарларига, улар ишни қандай йўлга қўйишларига боғлиқдир.

Бизнинг Ғузор районимизда ҳозир муаммолар анчагина, лекин улар орасида энг асосийси — сув танқислиги ҳам ичимлик сув, ҳам суғориш учун сув етишмаётганлигидир. Бу масала узоқ йиллардан буён ҳал этилмай қоляпти. Биз ишни ана шундай долзарб муаммолардан бошлашимиз лозим.

Мен Ўзбекистон Компартиясининг дастурини, унинг Уставини қўллаб-қувватлайман ва уларни қабул қилишни таклиф этаман. Шу билан бирга ўз таклифларимни киритмоқчиман.

Менимча, дастурда байналмилал тарбияга алоҳида эътибор берилиши керак. Чунки, ҳаммага маълумки, жумҳуриятимиз аҳолисининг кўпмиллатлилиги коммунистлардан сиёсатни байналмилаллик руҳида олиб боришни талаб қилади. Шу мақсадда дастурга коммунистлар байналмилал сиёсат билан боғлиқ ҳар қандай масалага алоҳида эътибор беришлари, ҳар қандай миллат ва элат манфаатларини ҳурмат қилиш ишида қатъиятли бўлишлари лозим, деган сўзлар киритилишини таклиф қиламан.

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИНИНГ РАИСИ

Б. А. АЛЛАМУРОДОВ нутқидан

Партия ва социалистик тузумимиз қизғин, мураккаб кунларни бошидан кечирмоқда. Жумҳурият меҳнаткашлари эртанги кунга хавотирлик билан назар ташламоқдалар. Бундай шароитда касаба уюшмалари меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ва маънавий манфаатларини ҳимоя қилишни ўзларининг асосий вазифаси деб ҳисобламоқдалар.

Касаба уюшмалари фаолиятида чуқур сифат ўзгаришлари содир бўлмоқда. Ўзбекистон касаба уюшмаларининг сентябрь ойида бўлиб ўтган съезди якунлари бундан ёрқин далолат беради. Хўжалик ва буйруқбозлик ваколатларидан воз кечиш, ташкилий тузулмадаги муҳим ўзгаришлар шулар жумласидандир. Эндиликда демократик централизм ўрнига федерализм қоидалари касаба уюшмалари ишига асос қилиб олинмоқда. Бу эса касаба уюшма ташкилотларининг тўла мустақиллигини, турмуш ўртага қўяётган ҳар қандай масалаларни ижодий ҳал этиш имкониятини таъминламоқда.

Мамлакат бозор иқтисодиётига ўтаётган ҳозирги пайтда касаба уюшмаларининг меҳнаткашлар манфаатларини ҳимоя қилишдан кўра муҳимроқ вазифаси йўқ. Жумҳурият аҳолисининг қарийб ярми ҳозирги вақтда камбағал яшаётганлигининг сабаби нимада? Кўп йиллар давомида бизга юқоридан кўрсатмалар берилар эди. Ана шу кўрсатмаларда етиштириладиган маҳсулот миқдори, унинг таннархи, олинадиган иш ҳақи миқдори белгилаб берилар эди. Етиштириладиган маҳсулот қийматининг озгина қисмигина меҳнаткашларга иш ҳақи тариқасида тўланарди. Эртадан кечгача пахта терган теримчига арзимаган ҳақ тўланар эди.

Жумҳуриятимизнинг ҳозирги раҳбарияти пахта теримида деҳқонлар меҳнатига бирмунча адолатли ҳақ тўлаш чораларини кўрганлиги яхши бўлди. Шундай шароитда энг яхши теримчиларимиз бу йилги мавсумда 2—3 минг сўм даромад олишга муваффақ бўлдилар. Бироқ шу пайтгача меҳнатга ҳақ тўлаш узил-кесил тартибга солинмаган.

Ҳамон иш кунининг қиймати сарф қилинган меҳнатга амалда мутлақо мос келмайди. Биз халқ хўжалиги барча тармоқлари учун мавжуд нормаларни қайта кўриб чиқишимиз, бозор иқтисодиётига ўтилганда яшаш мумкин бўлган турмуш даражасини таъминлаш учун меҳнаткашларимиз иш ҳақини оширишимиз лозим. Бу эса съездда қабул қилинадиган дастурда ўз аксини топиши керак.

Бозор иқтисодиётига ўтилгандан кейин қандай қийинчиликларга дуч келишимиз мумкинлигини биз ҳали тўла даражада тасаввур қила олмаймиз. Одамлар турли съездлар ва йиғилишлардан, самарасиз учрашувлардан, турли миш-мишлар ва беҳуда гаплардан жуда чарчади. Бунинг устига халқнинг фикри билан ҳисоблашмай хилма-хил дастурлар қабул қилинаётганлиги уни ташвишлантирмоқда. Одамлар келгусидаги қийинчиликлардан эсанкираб қолмасликлари учун ишчилар ва деҳқонлар орасида бозор иқтисодиёти қонунияти ва тартиблари тўғрисидаги билимларни кенг тарғиб этиш керак, деб ҳисоблайман. Биз ҳозир фақат раҳбарларнинг ўқиши билан оворамиз.

Шуни рўй-рост айтиш лозимки, бутун мамлакатда бўлгани сингари жумҳуриятимизда ҳам меҳнат интизоми қониқарли даражада эмас. Қайси тармоқни олмайлик, ҳамма жойда тартибсизлик ва интизомсизлик ҳукмронлик қилмоқда. Корхоналар шартнома мажбуриятларини барбод этмоқда. Хўжалик алоқалари узилмоқда, кун сайин пул қадрсизланмоқда. Деярли барча моллар ва хизматлар тақчиллиги кучаймоқда.

Ҳар куни минглаб ишчилар сабабсиз ишга чиқмаяпти. Бутун жумҳуриятда ҳар куни касаллиги сабабли 157 минг киши ишга чиқмаётганлигини бунга қўшадиган бўлсак, нима сабабли Тошкент тўқимачилик комбинати сингари ўнлаб йирик корхона бекор туриб қолаётганлиги ёки тўла қувват билан ишламаётганлиги аён бўлади. Агар ҳар биримиз ўз иш жойимизда куч-ғайрат сарфлаб, ташаббус билан ишламас эканмиз, бундай ҳолат жумҳуриятда кескинликка олиб келиши мумкин.

Ёшлар олдида турган иқтисодий, маънавий, ҳуқуқий муаммолар уларнинг ижтимоий лоқайдлигига сабаб бўлмоқда. Айни пайтда кейинги йилларда жумҳуриятда рўй берган барча салбий воқеаларда ёшларнинг иштироки бор. Совет, комсомол ва ниҳоят касаба уюшмалари ташкилотлари ёш авлодга етарли эътибор бермаётганликлари, уларнинг фикрига қулоқ солмаётганликлари бунинг асосий сабаби, деб ўйлайман. Шуни очиқ-ойдин айтиш лозимки, биз ёшлар билан олиб бориладиган ишларда ишдан кўра гапга кўпроқ эътибор беряпмиз. Фикри сўралган ёшларнинг атиги учдан бир қисмигина қайта қуриш йилларида уларнинг турмуши бирмунча яхшиланганлигини айтди. Ёш мутахассисларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 100 сўм атрофида, бу эса мамлакатдаги ўртача кўрсаткичдан 30—40 сўм камдир.

Ёш ишчиларнинг кўпчилиги маиший шароити бўлмаган ва яхши жиҳозланмаган ётоқхоналарда ёки ижарага олинган уйларда яшайди. Кўпгина ёш оилаларда фарзанд туғилиши қўшимча молиявий қийинчиликлар билан боғлиқ фожиага айланмоқда.

Мана шу минбардан корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарларига, партия ва касаба уюшмаси ходимларига мурожаат қилиб, уларни ана шу муаммоларга ғоят жиддий эътибор беришга, ёш оилалар тўғрисида амалда ғамхўрлик қилишга, уларни оталиққа олишга даъват этаман. Жумҳурият касаба уюшмалари талабалар турмуш шароитининг қийинлигини ҳисобга олиб ва ўз ички имкониятларини чамалаб кўриб, келгуси йилдан бошлаб уларга турли бепул йўлланмалар беришга қарор қилди. Умуман биз ёшлар тўғрисидаги қонунни тезроқ қабул қилишимиз, унда ҳуқуқий ва ижтимоий кафолатлар мажмуини кўзда тутишимиз керак.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг жумҳурият меҳнаткашларининг ижтимоий-иқтисодий ва маънавий манфаатларини ҳимоя қилишга оид биринчи галдаги ҳаракат дастури ишлаб чиқилди. Биз ушбу дастурни касаба уюшмалари XIV съездининг иккинчи босқичида қабул қиламиз. Дастур қоидалари бугун муҳокама қилинаётган ҳужжатлар мазмунига ҳамоҳангдир. Бугунги кунда партия бизларни ишда тенг ҳуқуқли ҳамкорликка даъват этмоқда. Ўз сафларида етти ярим миллион кишини бирлаштирган жумҳурият касаба уюшмалари Ўзбекистон Компартияси билан биргаликда жамиятни маънавий жиҳатдан янгилаш, ижтимоий адолат ва аҳолининг осойишта турмушини қарор топтириш учун муносиб шарт-шароит яратиш йўлида бутун куч-ғайратини сарфлашга тайёрдир. Шу муносабат билан ҳозирги пайтда жумҳурият барча соғлом кучларини бирлаштириш, уларни Ўзбекистон партия ташкилоти теварагида жипслаштириш зарур деб ҳисоблайман.

БОҒОТ РАЙОНИДАГИ «БОҒОТ» ДАВЛАТ ХЎЖАЛИГИ БРИГАДА БОШЛИҒИ

К. ОЛЛОБЕРГАНОВ нутқидан

Партия ва ҳукумат деҳқонларнинг иқтисодий мустақиллигини ҳозирги вақтда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришнинг энг муҳим омили деб билмоқдалар. Сўнгги йилларда хўжалигимизда қишлоқ меҳнат аҳлининг иқтисодий аҳволини яхшилаш, даромадларини ошириш, турмуш шароитини яхшилаш юзасидан муайян иш қилинмоқда. Бироқ айрим хўжаликларда илгари қўлга киритилган марралардан чекиниш кўзга ташланмоқда, бу эса бизни ташвишга соляпти. Бундай аҳвол меҳнат интизомининг бўшашиб кетганлиги сабабли юз бермоқда, деб ўйлайман. Бизга берилган ҳуқуқлар ва эркинликларни ғоят ўзгача тушуниш ҳолларига дуч келмоқдамиз. Юқоридан олинган кўрсатмаларни буйруқбозлик деб ҳисоблашяпти, ўзлари эса тегишлича ташаббус кўрсатишмаяпти. Оқибатда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш кўпайиш ўрнига камайиб кетяпти. Сўнгги йилларда пахта майдонлари анча қисқарди, пахта етиштирилган майдонларда янги боғлар барпо этилмоқда, сабзавот, полиз экинлари, озуқа экинлари етиштирилмоқда. Бу яхши иш, албатта. Лекин ўлкамизни тўйдираётган ва кийинтираётган, даромадларимизнинг асосий манбаи бўлган пахтага деҳқонлар муносабати бирмунча ёмонлашгани бизни ташвишга соляпти, бу ҳақда жиддий ўйлаб кўриш керак.

Сабзавот ва мева етиштириш бирмунча кўпайган бўлса ҳам, унинг сифати ҳамон яхши эмас. Кўпгина хўжаликларда давлатга тарвуз ва қовуннинг ҳар килограммини 11 тийиндан сотишга мажбур бўлишди. Деҳқонлар меҳнатидан фақат пахтачиликда эмас, бошқа тармоқларда ҳам, шу жумладан шоликорликда фойдаланиш керак. Пахта-беда ва шоли алмашлаб экиш яхши натижа беради. Лекин шоли харид нархларининг арзонлиги сўнгги йилларда ушбу муҳим маҳсулотни етиштиришда катта қийинчилик туғдирмоқда. Шолининг харид нархлари қайта кўриб чиқилса, мақсадга мувофиқ бўлур эди, деб ҳисоблайман. Ана ўшандагина биз барча тармоқлар баравар ривожлантирилишига эришамиз.

Озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун аҳолининг томорқалари кенгайтириляпти. Шу ерларда маҳсулот етиштиришни кўпайтириш асосий вазифа бўлиши керак. Бунинг учун биз томорқа хўжаликларини барча зарур нарсалар билан етарли миқдорда таъминлашимиз лозим. Афсуски ҳозир ҳосилни йиғиштириб олиш ва уни қайта ишлаш даврида давлат хўжалиги учун зарур шароит яратилмаяпти. Шу сабабли кўпгина озиқ-овқат маҳсулотлари нобуд бўляпти. Бизга чоғроқ қайта ишловчи корхоналар ва замонавий омборлар керак. Эскирган машина-ускуналар ўрнига биз замонавийларини ўрнатишимиз лозим. Шундай қилсаккина жаҳон стандартларига мос келадиган маҳсулот ишлаб чиқаришимиз мумкин. Яна бир муаммо бизни ташвишга соляпти: бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан техника таъминоти қандай бўлади? Хўжаликларнинг раҳбарлари қандайдир деталлар ёки механизмларни излаб минтақада кезиб юришадими ёки таъминот марказлаштирилган тартибда йўлга қўйиладими? Менимча, хўжаликларни марказлаштирилган тартибда таъминлашни ташкил этиш мақсадга мувофиқдир.

Агар шундай қилмасак, бизда, деҳқонларда катта қийинчилик туғилади. Қишлоқларимизда бошқа муаммолар ҳам бор: мактаблар, болалар боғчалари, маиший, маданий-ижтимоий иншоотлар етишмаяпти. Вилоятимиздаги хўжаликларда бундай иншоотларни қуриш учун етарли имконият йўқ. Ижтимоий, маданий-маиший иншоотлар давлат маблағлари ҳисобига қурилганда эди, аграр тармоқни ривожлантириш учун янги имкониятлар очилган бўлур эди.

(Давоми учинчи бетда).

Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи

ЖУМҲУРИЯТДАГИ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВАЗИЯТ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИ ТАШКИЛИЙ СИЁСИЙ ЖИҲАТДАН МУСТАҲКАМЛАШ ВА ИҚТИСОДИЁТНИ БОЗОР МУНОСАБАТЛАРИГА ЎТКАЗИШГА ТАЙЁРГАРЛИК БОРАСИДАГИ ВАЗИФАЛАР ТЎҒРИСИДА МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАНИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XXII СЪЕЗДИ (ИККИНЧИ БОСҚИЧИ)ГА МАЪРУЗАСИ ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

(Давоми. Боши 1-, 2-бетда).

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ ПАРТИЯ ҚЎМИТАСИНИНГ БИРИНЧИ КОТИБИ

Қ. ХОЛМИРЗАЕВ нутқидан

Съездимиз иккинчи босқичининг мақсади шунчаки Дастур ва Устав қабул қилишдангина иборат эмас. Иқтисодий қийинчиликлар ва мураккаб сиёсий вазиятдан чиқиш йўлларини топиш, шунингдек бизнинг бу йўлдаги мақсад ва вазифаларимизни белгилаб олиш муҳимдир. Дастур ва Устав лойиҳалари вилоятимиз коммунистлари ўртасида қизғин, кенг ва ҳар томонлама муҳокама қилинди. Бу мазкур ҳужжатларда одамларнинг турмушини янада яхшилашга, демократияни ривожлантиришга интилишлари ўз ифодасини топганлигини тасдиқлайди. Ўзбекистон Компартияси кундалик фаолиятини жумҳурият аҳолиси турмуш шароитларини яхшилашга қаратиб, ўз пешқадамлик мавқеини амалга оширмоқда. Аҳолини озиқ-овқат, уй-жой билан таъминлаш, соғлиқни сақлаш ва халқ таълими системаларини такомиллаштириш, аҳолини иш билан таъминлаш, ёшлар ва ветеранларга ғамхўрлик қилиш каби ишлар унинг диққат марказида турибди. Булар унга обрў орттириш ва халқ ишончини қозонишда ёрдам берди. Бутун мамлакат миқёсида ижтимоий ва ижтимоий-сиёсий вазиятнинг кескин ўткирлашиб кетганлиги ҳисобга олинадиган бўлса, бу ишонч жуда катта аҳамият касб этади.

Кўпгина минтақаларда ишлаб чиқариш ҳажми қисқармоқда, хўжалик алоқалари бузилмоқда, интизом сусаймоқда. Бетўхтов кучайиб бораётган тақчиллик, чайқовчилик, нарх-навонинг кундан-кунга ошиши одамлар ҳаётини заҳарламоқда. Жиноятчиликнинг ниҳоятда кўпайиб кетиши кузатиляпти. Сиёсий кучларнинг бўлиниб кетиши давом этмоқда, КПССни ижтимоий турмушдан четлаштиришга уринишлар кучаймоқда. Бундай шароитда биз партия қўмиталари ва ташкилотларининг, барча коммунистларнинг фаолиятини амалий ишга йўналтираётган Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг тутган йўлини қўллаб-қувватлашимиз, турмушимиз барча соҳаларида интизом, тартиб ва уюшқоқликни мустаҳкамлашга ҳаракат қилишимиз керак.

Кўп миллатли давлатимиз келажаги тўғрисидаги масала биринчи даражали аҳамиятга эга. Ўзбекистон Компартияси мустақил давлатлар барча халқлари ва элатларининг тенглиги қоидаси асос қилиб олинган иттифоқ Шартномасини қўллаб-қувватлаётганлиги айниқса муҳимдир. Шу билан бирга Ўзбекистон Компартиясининг аниқ сиёсий мустақилликни таъминлашга интилиши кенг маъқулланиб, қўллаб-қувватланмоқда. Биз ўз миллий, давлат ва маъмурий ҳудудий тузилишимиз масалаларини ўзимиз ҳал этишимиз. ҳуқуқий жумҳуриятда истиқомат қилаётган барча халқларнинг нормал турмуш кечириши учун ҳуқуқий ва ижтимоий шарт-шароитлар яратиб беришимиз лозим. Халқимиз турмуш шароитларини яхшилаш учун биз ўзимиздаги барча табиий хом ашё бойликларидан ҳамда қишлоқ хўжалиги ресурсларидан мустақил ва оқилона фойдаланишимиз керак.

Маълумки, ниҳоятда маърифатли, катта илмий-техникавий имкониятларга эга бўлган жамиятгина ўз тараққиётини таъминлай олади. Биз узлуксиз таълим, умумтаълим мактаблари ва олий ўқув юртларида ислоҳотни чуқурлаштириш, ёш авлодни тарбиялаш ва ўқитишда миллий анъаналар ва жаҳон тажрибасини чуқурлаштириш тарафдоримиз. Ёш мутахассисларнинг иш сифатини ошириш учун биз уларни ўқитаётган чоғда хасислик қилмаслигимиз лозим. Биз мутахассисларни тарбиялашнинг ақлий, маънавий маданий жиҳатларига кўпроқ эътибор беришимиз ҳамда бу ишни шу мутахассислар ҳали болалик чоғидаёқ амалга ошира бошлашимиз зарур. Илгари ҳам бир неча бор таъкидланганидек, жумҳурият учун юқори малакали мутахассислар тайёрлаш мақсадида ёшларни иттифоқдаги ва чет эллардаги илмий марказларга жўнатишнинг пухта ишланган системасини ташкил этишимиз керак. 30—40 йил ичида тараққиётга эришган Япония тажрибасини ўргансак, ёмон бўлмасди. Ўзбекистоннинг келажаги кўп жиҳатдан ёшларга боғлиқ.

Биз ёшлар билан боғлиқ жуда кўплаб муаммолар тўпланиб қолганини ҳисобга олиб, ёшлар тўғрисида тезроқ қонун қабул қилишимиз лозим. Биз ёшларни меҳнатсевар, меҳр-оқибатли қилиб тарбиялашимиз, уларга катталарга нисбатан иззат-эҳтиром, ватанпарварлик ва байналмилаллик руҳини сингдиришимиз даркор. Жумҳурият олий кенгаши фан, халқ таълими, маданият ва маънавий тарбия тўғрисидаги қонунлар лойиҳаларини ишлаб чиқадиган ва уларни халқ муҳокамасига қўядиган вақт келди.

Ана шу барча масалаларнинг ечими иқтисодий вазиятнинг яхшиланиши билан узвий боғлиқдир. Ҳаракат Дастурида белгиланган вазифаларни амалга ошириш учун иқтисодиётни ривожлантириш зарур. Ҳозир бошқарувнинг буйруқбозлик системаси йўлига тўсиқ қўйилаяпти, янгича ёндашувлар эса ҳали тўла ўзлаштириб олинмаган. Бу ҳолат бозор муносабатларига ўтишни қийинлаштирмоқда.

«САОДАТ» ЖУРНАЛИНИНГ БОШ МУҲАРРИРИ

Ҳ. ХУДОЙБЕРДИЕВА нутқидан

Мен сўзимни куни-кеча Наманганда рўй берган фожиадан бошламоқчиман.

— Болажонлар, нима қилиб қўйдингиз,— деб чирқирайман мен хаёлан у шаҳид кетган жонларнинг руҳи поклари билан сўзлашиб.—Сиз ахир меҳмон деса терисини ёядиган оқ кўнгил болалар эдингиз-ку. Меҳмон ахир биз учун қадимдан атойи-худо, отадан улуғ эди-ку. Сиз беҳосдан қушнинг боласини ўлдириб қўйсангиз, кўзингизга ёш оладиган гўдаклар эдингиз-ку. Ким сизни йўлдан урди?

На илож, биз шўрлик ўзбек оналарининг кўкрагида соғ жой қолмади, на иложки, қардош оналарнинг, қўни-қўшниларнинг ҳам кўкракларига доғ тушди! Ў болажонлар-а, сиз навқирон болаларнинг жасади устида бўридай ув тортган оналарнинг ҳаммаси бир хил бўлиши, уларнинг жигарлари узилиб, кўтарган доду фиғонларига одам боласининг тоқати етмаслигини тушунсангиз эди, бу қалтис ўйинга қўшилмаган, бизни қон-қақшатиб кетмаган бўлардингиз. Шўрлик оналарингиз сизни не-не азобларда жон кафтида ушлаб, тишида тишлаб шу қора кун, шундай бемаъни ўлим учун ўстирганимизми?

Йўқ, мен у қушдай бегуноҳ болажонлар руҳига озор бериб ўша гуноҳкорга ботмайман. Болаларда айб йўқ, айб — бир-биримиз билан тил топишолмаётган, бир-биримизни тушунолмаётган биз, катталарда. Агар биз бир-биримизни тушуна олганимизда эди, кўнглидаги дардларини, талаб ва истакларини айтмоқ учун тўпланган халқ устига Тбилисида кимёвий газ пуркалмасди, Озарбайжонда, Душанбеда, Бўка, Паркентда одамлар жувонмарг кетмасди, қон тўкилмасди.

Фарғонада, Қўқонда шаҳид бўлган гулдай-гулдай йигитларнинг гўрлари устида бугун гуллар ўсиб кетди. Аммо бу фожиалар, хунрезликларнинг асл сабабчиларининг башараларига совуқ шабада ҳам тегкани йўқ ҳали.

Ўш, Ўзганда юз берган воқеаларни, бу қўҳна дунё дунё бўлиб бундай ваҳшийликни кўрмагандир. Мана ярим йил ўтяптики, биз унинг уюштирувчилари, иштирокчиларининг қорасиниям кўрганимиз йўқ. Ваҳшийликнинг жазосиз қолиши янги ваҳшийлик, хунрезликларга йўл очади.

Энг ажабланарли жойи, икки халқ ўртасида қирғин бўлиб ётса-ю, иттифоқ нуфузли комиссиясининг тўпланиб, бу ерга қадам ранжида қилмоқлари ўлимдан қийин бўлса. Бу қандай иттифоқ бошқарувчи системаси бўлди?

Иттифоқ бўлиб яшаш, бирлашиб, бир-бирини қўллаб-қувватлаш [illegible] бўлса, қани ўша турли миллатларнинг бошини қовуштирувчи, яъни бизни яқинлаштирувчи, қўлловчилар?

Биз бу фожиалар асл қотилларининг кимликлари, уларга қандай жазо чоралари берилмоғини кутиб турибмиз-ку, кўнглимизнинг бир четида, балки уларнинг хизматлари «муносиб» тақдирлангандир, балки Қўқондаги майдонда ўтирган халққа қарата ўқ узганларга буйруқ берганларнинг амал курсилари юқорилагандир, деган шубҳалар ҳам йўқ эмас.

Бизнинг халқимиз шаънига айтилган порахўр, юлғич, босмачи, экстремист деган ёрлиқларнинг ёнига бугун «ёвуз, бошқа миллатларга кун бермаётган, қуваётган» жумлалари ҳам қўшилмоқда.

Бу бўҳтонлар бирлик учун эмас, балки миллатларни бир-бирига қайраш, ўчакиштиришдан бошқа нарсага хизмат қилмайди. Биргина кечаги Наманган воқеасини олайлик. Жумҳурият прокурори Мустафоев ўша куннинг эртасигаёқ ойнаи жаҳон орқали батафсил маълумот бердилар. 5 декабрда «Совет Ўзбекистони» воқеа тафсилотларининг давомини ёзди. 5 декабрда эса «Правда» бу ҳақда «О трагедии — ни слова», яъни ўзбек рўзномалари фожиа ҳақида ҳеч нарса босмаяпти, деб яна бонг урди.

Мен бир коммунист, шу иттифоқни ёқловчи сифатида бу муносабатларга тушунмай турибман. Ахир, сиз бизнинг катта ютуғимиз, етиштирган мўл-кўл ҳосилимизни ҳамжиҳатлик билан, сафарбарлик билан, бир-биримизни қўллаб-қувватлаш билан йиғиштириб олганимиз ҳақида айтарлик ҳеч нима демадингиз-ку ахир, иттифоқчи дўстининг яхши кунидан қувонганини кўрмоқ ҳам кўнгилли-ку.

Ҳаракат Дастуримизда «Компартия иттифоқ Қуролли Кучларида тезроқ ислоҳот ўтказилиши тарафдоридир» деган сатрлар бор. Раҳбариятимиз, депутатларнинг жонбозликлари туфайли шу йилнинг кузидан бошлаб аскар болаларнинг ҳарбий-қурилиш қисмидагилар жумҳуриятда хизмат қиладиган бўлдилар. Тинч кунларда акаси ҳарбийда ҳалок бўлганларни ҳарбий хизматга чақириш тўхтатилди.

Ҳарбий ислоҳот ўтказилиши эса кечикаётганини таъкидлаш керак. Расмий маълумотларда қайд этилишича, 1990 йилнинг ўн ойи мобайнида 63 йигит касалликдан ўлган, 73 йигит ўз жонига қасд қилган. Албатта ўлимларнинг сабаблари ҳар хил. Лекин факт шуки, ҳарбийдан тобутлар келиши давом этаяпти. Кўп бўлса ҳам, нимжон, касалванд бўлса ҳам улар бизнинг суянч тоғларимиз, биз уларни ердан супуриб олганимиз йўқ.

Биз катталарнинг ўзаро муносабатларида ҳалоллик олдинга ўтмас экан, тезроқ амалий чоралар кўрилмас экан, бунинг касрига болаларимиз қолаверади. Кўргилигимиз кўп экан, бизнинг юртга қараб келаётган тобутларнинг охири кўринмаяпти... Аммо, айтингчи, Намангандан кетган беш тобут, бешта гулдай-гулдай йигитларнинг оналарига осон тутаоламизми? Оналар ҳамма жойда ҳам она. Мунис Ўзбекистон оналари! Юрагимда сирқираган санчиқ билан мен сизга мурожаат қилмоқчиман! Биламан кўкракларингизни соғ жойи қолгани йўқ! Барибир, ҳар қандай шароитда ҳам ўзингизни қўлга олмоғингиз, оналикнинг буюк, илоҳий куч-қудрати бош кўтармоғи керакки, тил топиб, ақл топиб болаларимизни навбатдаги ҳар қандай сабаблар боис келиб чиқадиган бемаъни тўқнашувлар, бемаъни ўлимлардан асраб қолайлик. Ўлган болалар ўзи ўлмайди, ўзи билан қўшиб онасини ҳам ўлдириб кетади.

Иттифоқ учун армияда ислоҳни амалга ошириш бу қадар мушкул экан, ўлим ҳодисаси тугамас экан, у ҳолда мен йигитларнинг ҳарбий хизмат муддатини жумҳурият ҳудудида ўташини таклиф қиламан.

Сўзимнинг сўнггида ўзимни анчадан буён безовта қилиб келаётган бир фикрни ўртага ташламоқчиман. Компартиямизнинг Ҳаракат Дастурида қуйидаги сатрларни ўқидим. «Ўзбекистон Компартияси хотин-қизлар ҳаракатини қўллаб-қувватлайди, уларнинг барча даражалардаги қарорларни қабул қилиш ва бу қарорларни бажаришда қатнашиши учун, хотин-қизларнинг вакиллари давлат ва жамоат идораларида кенг кўламда иштирок этиши учун курашади. Кейинги сессиямизда аёлнинг иш кунини қисқартириш ҳақида гапирилди.

Бутун жамиятдаги ўзгаришлар боис аёлнинг оиладаги, ишлаб чиқаришдаги ўрни ҳақида ҳар хил фикрлар ўртага ташланмоқда. Мен хусусан аёлни бутунлай уйга қайтариш ҳақидаги фикрни қабул қилолмайман. Бу ҳам аёлни эркакшода, бутунлай кўчаники қилиб қўйиш каби бир ёқлама фикрдир. Бизда меъёрни сақлаш йўқ. У томонлама оқсак ҳам қирғоқни бузиб, тошиб кетишимиз керак. Бу томонлама оқсак ҳам. Олдинроқ йилларда ишлаб чиқаришда, раҳбар ўринларда аёллар шу қадар кўпайиб кетгандики, натижада уларнинг орасига ҳар хил савиядагилари ҳам аралашиб келди. Энди бўлса, жойлардаги аёл кадрларни бирма-бир санайдиган бўлсак, қўлимиздаги бармоқлар ҳамиша ортиб қолади... Серёғин эрта кўкламдан тортиб, изғиринли кеч кўзга қадар жумҳурият далаларига чиқиб разм солсангиз, 90 фоиз аёллар ишлаётганини кўрасиз. Саратоннинг 45 даража иссиғида ёнаётган далани, кетмонини уларга ишонамиз-ку.

Компартиямизнинг Ҳаракат Дастури ва Уставини қўллаб-қувватлайман.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР ҚЎМИТАСИНИНГ БИРИНЧИ КОТИБИ

А. И. ФОЗИЛБЕКОВ нутқидан

Битта жумҳурият, вилоят, корхонанинг масъулиятсизлиги оқибатида унга боғлиқ бўлган ўнлаб бошқа корхонанинг иши издан чиқа бошлар экан, ягона халқ хўжалиги комплекси деб дабдабали ибора билан аталган хўжалик механизми ишидаги салбий оқибатлар учун биз тўла-тўкис жавоб берамиз.

Аммо Ўзбекистонда умуман барқарорликни сақлаб қолишга муваффақ бўлинмоқда, иқтисодиётнинг барбод бўлишига, ижтимоий муносабатларда тартибсизлик ҳукм суришига йўл қўймайдиган дастакни қўлда ушлаб турибмиз. Бу — жумҳурият партия қўмиталари ишининг натижасидир. Улар бошқарув маҳоратини эгаллаб олишда Советларга ёрдам бериш билан бирга, турли-туман кучларни кўп жиҳатдан жипслаштириб турибдилар. Тошкент шаҳрининг партия ташкилоти ҳозир миллатлараро муносабатларни барқарорлаштиришни ўз ишининг бош йўналишларидан бири, деб билмоқда. Бизнинг мақсадимиз шаҳарда яшовчи ҳар бир киши миллатидан қатъи назар, ўзини осойишта ва дадил ҳис қиладиган бўлишига эришишдан иборат. Ҳозир шаҳар бошланғич партия ташкилотларида 100 мингдан кўпроқ коммунист бор. Айни улар қайта қуришнинг асосий оғирлигини ўз зиммаларига олиб, соғлом ақл-идрокка, фуқароларнинг иноқлиги ва байналмилаллигига, интизом ва масъулиятга даъват этувчи куч бўлиб турибдилар.

Кейинги йилларда биз бир неча бор пухта ўйланмаган баёнотлар ва қарорлар асири бўлиб қолдик. 2000 йилгача ҳар бир оилани алоҳида квартира билан таъминлаш ҳақидаги ваъда учун, алкоголизмга қарши кампаниянинг оқибатлари, кооператив ҳаракатнинг хатолари ва бошқа кўп нарсалар учун обрў-эътиборимиз тўкилаётганини кўриб турибмиз.

Қонуннинг устунлигини, ҳуқуқий давлат барпо этилишини таъминлаш ҳақидаги баёнотлар қуруқ ваъдалигича қолмоқда. Амалда биз қонунларнинг ёппасига топталаётганини, иттифоқ идораларининг заифлигини кўриб турибмиз.

Эҳтимол, биз жумҳурият коммунистлари номидан КПСС Марказий Қўмитаси раҳбариятининг ва ўртоқ Горбачевнинг позицияси кўп масалаларда аниқроқ ва қатъийроқ бўлишини талаб қилишимиз керакдир.

Яқинда Компартия Марказий Қўмитаси бюросининг мажлисида биз КПСС аъзоларининг партия сафидан чиқиши масаласи хусусида ҳисоб бердик. Бундай ҳодисалар борлиги ўзингизга маълум. Бу бизни жуда ташвишга соляпти. Аммо, айни вақтда, КПСС Марказий Қўмитаси Бош котибининг ўринбосари ўртоқ Ивашконинг Марказий телевидение орқали сўзлаган нутқидаги бефарқлик кўпгина коммунистларни ҳайратга солди. Партия сафларидан нақадар кўп киши чиқса, партия шу қадар мустаҳкам бўлиб қолаверади ва жипслашаверади, деган гап унинг оғзидан чиқди. Бу гапга қўшила олмайман. Биз партиянинг ҳар бир аъзоси учун курашмоғимиз керак.

Биз ўз хулосаларимизни чиқаришимиз ва ўз фикримизга эга бўлишимиз лозим. Ўртоқ Мамарасуловнинг нутқи хусусида баъзи мулоҳазаларни айтиб ўтмоқчиман. Жумладан, Тошкент шаҳрининг мақоми хусусида: Тошкент шаҳар партия ташкилотини тугатиш тўғрисидаги масала билан осонгина келиша олмаймиз. Мени кечирасиз, бу ерда 100 минг коммунист бор, бу масалаларни ана шундай йўл-йўлакай ҳал қилиб бўлмайди.

Тошкент шаҳрига оид кадрлар масалалари вилоят партия қўмитасини четлаб, бевосита Марказий Қўмита билан ҳал қилинмоқда, деган даъволар бўлди. Эҳтимол бундай қилиш нотўғридир. Хўш, кадрларни жой-жойига қўйишдан бошқа яна қайси масалалар обкомни қизиқтиряпти? Бу масалаларни ҳал этишда вилоят партия қўмитасидан бирон-бир ташаббус чиққанини билмайман. Хўш, масалан, ҳозир озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашнинг аҳволи қандай? Бошқа масалаларда бўлгани каби бу масалада ҳам кўп нарса вилоятга боғлиқ.

Ҳозир ғалати вазият вужудга келмоқда. Биз ҳокимият вазифаларини Советларга топшириш ҳақида гапиряпмизу, айни вақтда бир қўмитадан туриб икки советни бошқаришни таклиф қилаяпмиз. Бу нарса ҳатто тузилиш жиҳатидан ҳам тўғри эмас. Шу сабабли бу масалани жиддийроқ ўйлаб кўриш керак, деган фикрдаман. Вилоят партия ташкилотининг 65 фоизини Тошкент шаҳрининг коммунистлари ташкил этади. Шунга қарамай, обком аъзоларининг атиги 15 фоизи шаҳардан сайланган. Буни тўғри деб бўладими? Мен бошланғич партия ташкилотининг котиби бўлиб, район партия қўмитасининг биринчи котиби бўлиб ишлаганман, шу сабабли уч ёқлама раҳбарлик — шаҳар, вилоят партия қўмиталарининг ва Марказий Қўмитанинг раҳбарлиги остида ишлаш нақадар қийинлигини биламан. Бу масалаларнинг ҳаммасини одилона ҳал этиш керак.

САМАРҚАНД ТРИКОТАЖ ФАБРИКАСИНИНГ БИЧИҚЧИСИ

Н. Е. ВЕЛИЧКИНА нутқидан

Съездимиз иш бошлаган пайт билан унинг иккинчи босқичи ўртасидаги қисқа вақт ичида жумҳуриятда муҳим воқеалар содир бўлди. Бу воқеалар сиёсий ва ижтимоий вазиятни янгичасига белгилаб берди. Сиёсий тузилишдаги ўзгаришлар ҳам, аҳолининг турмуш шароитини яхшилашга оид муҳим қонунлар қабул этилганлиги ҳам, жумҳурият партия ташкилотининг Дастурий ҳужжатлари лойиҳалари эълон қилингани ҳам шу жумлага киради.

Биз, коммунистлар, КПСС XXVIII съездининг якунларидан кўпроқ натижа кутган эдик, бугун шуни рўй-рост айтмоқ керак. Масалан, «Инсонпарвар, халқчил социализм сари» Дастурий баёнотида партия сайловда ҳокимият органларига бериладиган мандат учун курашади ва ғалаба қозонган тақдирда тегишли ижроия идораларини тузади, деган қоида аниқ таърифлаб берилган. Барча поғоналардаги Советларга ўтказилган сайловда коммунистлар зўр ғалаба қозондилар. Аммо ҳозир мамлакатнинг турли минтақаларида партияга ҳуружлар давом этаётганини кўриб турибмиз. Бироқ КПСС Марказий Қўмитасининг шу вазиятдаги нуқтаи назари бизга тушунарли эмас.

Коммунистларнинг кўпгина таклифлари КПСС Уставида нега ифодалаб берилмаганини ҳам тушуниб бўлмайди.

Жумҳурият Компартияси Уставининг лойиҳаси хусусида. Унинг «Ўзбекистон Коммунистик партияси фаолиятини тўхтатиш тартиби тўғрисида»ги 8-бўлими, эҳтимол, расман керакдир, чунки ҳар қандай ташкилот ўзининг тузилиши ва тарқатиб юборилиши қоидаларини ҳам кўзда тутиши лозим. Аммо ҳозир масалани шу тарзда қўйиш, менинг назаримда, нотўғридир.

Афсуски, биз ўзимизнинг ишлаб чиқаришдаги раҳбарлик мавқеимизни бой бериб қўйдик, бундан эса ишчилар қийналишмоқда. Менга берилган имкониятдан фойдаланиб, оддий коммунистларнинг, Самарқанддаги меҳнат жамоалари кўпчилигининг партия раҳбар орган бўлиб келди ва уни янгилаш юзасидан ўтказилган тадбирларни ҳисобга олган ҳолда шундай бўлиб қолиши керак, деган илтимосини топширмоқчиман.

Мен Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат Дастури ва унинг Устави лойиҳаларини маъқуллашни таклиф қиламан. Устав лойиҳасига асос қилиб олинган ва партия интизомини мустаҳкамлашга, кадрлар сиёсатини ишлаб чиқишга ва ўтказишга, партия маблағларини марказлаштириш ва улардан самарали фойдаланишга қаратилган масалаларга съездимизнинг барча делегатлари маъқуллайдилар, деб ўйлайман.

Мен Самарқанднинг Сиёб районида ишлайман ва кейинги вақтларда унинг қиёфаси нақадар ўзгариб бораётганини кўриб турибман: экологиявий соғломлаштиришнинг кўпгина вазифалари ҳал этилмоқда, ёшлар билан аниқ мақсадни кўзлаб иш олиб борилмоқда. Мана қарийб бир йилдирки, биз, аёллар учун иш куни бир соат қисқартирилди. Район партия қўмитасининг ташаббусига ва халқ депутатлари район Советининг қарорига биноан шундай қилинди.

Шу сабабли мен делегатларни ўз позицияларини бой бериб қўймасликка ва жумҳурият Компартияси Марказий Қўмитасининг, Ўзбекистон ССЖ Президентининг, Президент ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг Ўзбекистонда яшовчи барча халқлар турмушини тубдан яхшилашга қаратилган дуруст ва дадил ташаббусларини қўллаб-қувватлашга чақираман.

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИЛМГОҲИНИНГ РЕКТОРИ

Э. Т. ШАЙХОВ нутқидан

Ўзбекистон Компартиясининг съездда муҳокама қилинаётган ҳаракат режаси жумҳурият Компартияси съездолди Ҳаракат Дастурини давом эттиради. Марказий Қўмита съезднинг биринчи босқичидан кейин ўтган давр ичида унинг қоидаларини рўёбга чиқариш учун кўп иш қилди.

Кейинги вақтда КПССнинг обрўси кун сайин тушиб кетаётганлиги сир эмас. Айни вақтда Ўзбекистон Компартияси ўз хатти-ҳаракати билан халқ орасида тобора кўпроқ ишонч қозонмоқда. Ўзбекистондаги аҳвол бошқа минтақалардаги аҳволдан кескин фарқ қилади.

Нима учун КПСС Марказий Қўмитасининг сукут аломати—розилик қабилидаги йўли сабабли мамлакатда жамиятимизни пароканда қилиш юзасидан на фақат матбуотда, айни вақтда бутун жабҳа бўйлаб ошкора тарғибот олиб борилмоқда, деган савол туғилади. Масалан, Россия Федерацияси конституциясининг лойиҳасида давлатни бузиб юбориш тўғрисида гап боради. Бу «Демократик Россия» партияси дастурини рўёбга чиқаришга ошкора интилишдир. Грузияда социализмдан воз кечиш ниятида эканликларини яширмаяптилар. Иттифоқ Шартномасининг лойиҳасида, менимча, ССЖИ сўзи Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи сифатида эмас, балки мустақил совет жумҳуриятлари иттифоқи сифатида талқин этилади. Буни қандай тушуниш керак? Хўш, биз ўзимизни социалистик давлат сифатида эътироф этмаяпмизми ёки ўз олдимизга инсонпарвар демократик социализм қуриш вазифасини қўймаяпмизми?

Иттифоқ Шартномаси лойиҳасида жумҳуриятлар мустақиллиги тўла эътироф этилмаган, уларнинг мустақил давлат сифатидаги қонуний иқтисодий мустақиллигига кафолат берилмаган. Миллатлараро муносабатларни йўлга солиш масалалари охиригача кўрсатиб берилмаган. Шу билан бирга мамлакат раҳбарияти миллатлараро муносабатларни барқарорлаштириш юзасидан керакли чора-тадбирларни кўрмаяпти.

Ҳар қандай мамлакатда ҳар қандай партия ўз фуқароларини ғоявий тарбиялаш ташвишида бўлади. Ҳозир эса бизда нималар рўй беряпти? Мамлакатимизнинг барча олий ўқув юртлари ўқув режаларидан КПСС тарихи дарси олиб ташланган ва сиёсий тарих фани билан алмаштирилган. Бу фан бўйича эса дарслик йўқ. КПСС Марказий Қўмитасининг Сиёсий бюроси М. С. Горбачев раислиги остида КПСС тарихи очеркларини тайёрлаш комиссиясини тузди. Комиссияга социализмнинг ленинча концепциясидан нима учун чекинилганлигини партия ва халққа очиқ айтиш, авторитар бюрократизм нима сабабдан пайдо бўлганлиги ва кучайиб кетганлигини тушунтириш вазифаси топширилганди. Лекин бу қарор ҳалигача бажарилмади. Шу хусусда хилма-хил бемаъни гаплар бўлаётган экан, ажабланишнинг ҳожати бормикин.

Хўш, энди биз олий ўқув юртларида, техникумларда, мактабларда, янги авлодни қандай тарбиялаймиз? Агар биз ўзимизга муносиб ворислар бўлишини хоҳласак, ёшлар сиёсати тўғрисидаги қонунни иложи борича тезроқ қабул қилиш керак. Партиянинг ёшларга раҳбарлик қилишдан чекиниши уларга экстремистик ва коммунистларга қарши кучларнинг таъсирини кучайтириш учун йўл очиб беришини унутмаслик керак. Ёшларни ўзгалар таъсиридан асраш, йигит ва қизлардан чинакам ватанпарварларни, юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш учун бор куч ва имкониятларни сарфлаш зарур. Бу вазифаларни амалга ошириш на фақат мафкуравий тарбияга, айни вақтда, маълум даражада ёшларнинг турмуш ва таълим олиш шароитига, жумҳуриятимизда туб ўзгаришларга муҳтож бўлган ўқув юртларининг моддий базасига ҳам боғлиқдир.

(Давоми келгуси сонларда).

Делегатлар ўзаро мулоқотда.

Суратчи Н. МУҲАМ МАДЖОНОВ.

«БИЗГА ШАРОИТ КЕРАК»

Муҳарририятга тортиниб-гина бир аёл кириб келди. Ўзини Қаҳрамон она Азиза Умурзоқова деб таништирди. У Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги «Қувонч» фольклор дастасининг аъзоси экан.

Уч йил муқаддам ноҳия хотин-қизлар кенгаши қошида ташкил этилган мазкур даста ўтган йили Бутунittифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси нишондори бўлди. Асосан кўп болали оналардан ташкил топган бадиий жамоа ўзбек халқ оғзаки ижоди дурдоналарини тарғиб этмоқда. Унинг қатнашчилари Ленинободда ўтказилган Ўзбекистон адабиёти ва санъати кунларида иштирок этиб, ўз санъатлари билан мухлисларга манзур бўлдилар.

Дастанинг куй ва қўшиқлар мажмуаси ранг-баранг бўлиб, инсон юрагида сеҳрли ва эзгу туйғулар уйғотадиган алла, ёр-ёр, келин салом, бўзлатадиган марсия-йўқловлар (буларнинг аксарияти бугунги кунда унут бўлиб кетмоқда)дан иборатдир. Зотан халқ куй-қўшиқларидан руҳланмаган, унинг асрий жозибасидан баҳраманд бўлмаган, маънавий озуқа олмаган киши йўқ. Ҳар бир халқ ўзининг ана шундай муқаддас илдизлари билан ажралиб туради ва фахрланади. Қадимий дурдоналарнинг тиллардан-тилларга, диллардан-дилларга ўтиб келишининг сабаби ҳам ана шунда. Халқ қўшиқларини тарғиб этишдек хайрли ишда даста аъзолари муносиб ҳисса қўшаётганлигини алоҳида таъкидлаш лозим.

Рўйхатни ўқийман: ўзбек халқ қўшиқларидан «Омонёр айланай»ни А. Умурзоқова билан М. Хусанова ижро этади. Шунингдек Зулфия Қодирхонова, Роҳатой Орзиева, Анорхон Жаҳонова, Малика Мирзааҳмедова, Жамила Норқўзиева, Санобархон Умматқулова, Маъфират Эшматовалар ижро этадиган қўшиқлар ҳам халқчиллиги, ўзига хослиги билан эътиборни тортади. Ҳозир улар «Ўзфильм» суратга олаётган «Тўйлар» номли нурли тасвирда қатнашаяптилар.

Шунга қарамасдан дастанинг ўзига хос муаммолари ҳам йўқ эмас: — Сафимиз дастлаб 22 нафар хотин-қиздан иборат эди, — дейди Азиза Умурзоқова.— Ҳозир 12 нафар қолдик. Чунки машғулот ўтказиш учун етарли шароит яратилмаган. Ноҳияда маданият уйи йўқ. Алоҳида бинога эга бўлмаганлигимиз учун баъзан партия қўмитасида, баъзан тикувчилик фабрикаси клубида тўпланамиз. Бирор жойга томоша қўйишга борадиган бўлсак, транспорт етишмайди. Кийим-кечаклар сотиб олиш учун маблағ ажратилмаяпти. Хуллас, ҳозирча барча харажатларни ўз ҳисобимиздан сарфлаяпмиз.

Бу масалада вилоят маданият бошқармаси ва ноҳия ижроия қўмитаси даста аъзоларига яқиндан ёрдам берсалар, уларнинг оғирини енгил қилсалар яхши бўларди.

Р. ЗАРИПОВА.

Есжон ШАМШИЕВ

1990 йил 10 декабрда Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган пахтакор, Чиноз ноҳиясидаги Энгельс номли жамоа хўжалигининг раиси Есжон Шамшиев 69 ёшида вафот этди. У меҳнат фаолиятини 1940 йили педагогика техникумини тугатгандан сўнг бошлади. Дастлаб ўқитувчи, кейин эса мактаб директори бўлиб ишлади. Улуғ Ватан урушида қатнашди. Урушдан сўнг ўзининг бутун меҳнат фаолиятини қишлоқ хўжалиги ишларига бағишлади. 1959 йилдан то умрининг охиригача Чиноз ноҳиясидаги Энгельс номли жамоа хўжалигини бошқарди. Бу лавозимда у ўзини истеъдодли раҳбар, моҳир ташкилотчи сифатида кўрсатди. Шу билан бирга у меҳнаткашларнинг иқтисодий-маиший шароитларини яхшилашга катта эътибор берди. Есжон Шамшиев фаол, принципиал коммунист эди. Шунинг учун ҳам меҳнаткашлар ўртасида катта ҳурмат қозонди. Партия ва ҳукуматимиз томонидан меҳнатда кўрсатган ютуқлари эвазига Ленин, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ, икки марта Ҳурмат Белгиси орденлари ва 4 та медаллар билан мукофотланган эди.

Есжон Шамшиевнинг ёрқин хотираси уни билган ва таниган кишилар қалбида бир умрга сақланиб қолади.

БИР ГУРУҲ ЎРТОҚЛАРИ.

ЯНГИ ЙИЛ ОЛДИДАН

БОЛАЛАР ЯНА РАНЖИШМАСИН

МАНА йилимизнинг сўнгги ойи биринчи ўн кунлиги ҳам ўтиб бормоқда. Декабрь ойини, айниқса фарзандларимиз жуда орзиқиб кутишади. Сабаби маълум, уларга олам-олам қувонч бахш этувчи янги йил байрамлари ана шу ойда бошланади.

Ўтган йили мен ҳам ўз фарзандларимни Тошкент Давлат циркида бўлган арча байрамига олиб борган эдим. Чироқлар ўчиб, томоша бошлангач, кичкинтойларим билан бирга диққатимни саҳнага қаратдим. Фарзандларим ҳам дастлаб ранго-ранг товланган арчага, турли ҳайвонлар қиёфасида чиққан артистларга, Қорбобо ва Қорқизга қизиқиб қарашди.

Бироз ўтгач эса зерика бошлашди. Чунки, томошаларнинг барчаси рус тилида бўлаётган эди. Шу сабабли ҳам улар саҳнада акс этаётган воқеаларга тушуна олишмаётган эди.

Орадан бир-икки кун ўтгач эса «Юбилейний» спорт саройидаги, кейинчалик, Тошкент Давлат дорилфунунининг маданият саройидаги арча байрамларида ҳам шу ҳол такрорланди. Яъни бир олам қувонч билан байрамга келган ўзбек фарзандларининг аксарияти томошаларга тушунмай, Қорбобо ва Қорқизнинг саволларига жавоб беролмай, ўзлари ўрганган шеърларини ҳам айтолмай қайтишди. Бу фикр фақат мен юқорида санаб ўтган маданият саройларида эмас, аксарият байрам ташкил этиладиган муассасалардаги мутасаддиларга тегишли.

Бу ўтган йилдаги гап. Унда жумҳуриятимизда ўзбек тилига Давлат тили мақоми берилганига икки ой бўлганди, холос. Ўйлаймизки, бу йилдаги янги йил байрамига тайёргарлик кўраётган мутасаддилар, томошаларни саҳналаштираётганлар ўзбек ўғил-қизларини унутмасалар. Чунки, ўзбек фарзандлари ҳам «Шуям байрам бўлдими?»— дея лаб бурмасдан, ўзлари ҳам унда фаол қатнашишни, Қорбобо ва Қорқизнинг саволларига, топишмоқларига жавоб қайтаришни, ўрганган шеър ва қўшиқларини завқ билан ижро этиб беришни жуда-жуда ҳоҳлайдилар.

З. ЖЎРАЕВА.

Яқинда Янгийўл шаҳрида халқ ижодиёти Бутуниттифоқ фестивали доирасида халқ маорифи ходимлари бадиий ҳаваскорларининг ҳудудий кўрик — танлови бўлиб ўтди. Кўрикда Чиноз ноҳия пионерлар уйи жамоаси тайёрлаган «Алишер Навоий» драмасидан ижро этилган саҳна энг юқори — 10 балл олди. Суратда: саҳна асаридан кўриниш, Гули ролида — адабиёт тўгараги раҳбари Манзура Болтабоева (ўнгда) ва энага — тўгарак раҳбари Лариса Кузнецова.

Суратчи А. РАҲИМОВ.

МОЛИЯВИЙ МУСТАҚИЛ БЎЛДИ

Бу ҳозирча тажриба. Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги 57 мактаб директори В. Сониннг таъкидлашича у ўзини оқлаяпти. Молиявий фаолиятини мустақил бошлаган бу билимдаргоҳининг Тўйтепа агросаноат банкидаги жамғарма маблағи 290 мингдан ошиб кетди.

Бунча бойликнинг ҳаммаси мактабдаги хизматларнинг ўзидан топиляпти. Аниқроғи мажлис ўтказиладиган клуб, спорт зални ижарага бериб туриш туфайли ҳисобга анчагина пул тушди.

Бундан ташқари мактабда олийгоҳга кирувчилар учун тайёрлов курслари, тил ўрганувчилар учун тўгараклар ҳам пулли. Энди ўқувчилар намойиш этадиган қўғирчоқ театрига кирувчилар, компьютер машиналари ўйнашни истаганлар ҳам чипта сотиб олишлари тайин бўлди.

Молиявий жараённи тўғри бошқариш, тушган маблағни мактаб эҳтиёжлари ва зарур ҳолларда ўқитувчиларни рағбатлантириш учун сарфлашни тўғри ташкил этиш мақсадида бухгалтер-кассир лавозими ташкил этилди.

Молиявий мустақилликнинг афзаллиги шундаки, у мактаб эҳтиёжига қараб қўшимча лавозимлар учун ўрин очиш, малакали ўқитувчилар ойлигини ошириб қўйиш имконини беради.

С. ҲАСАНОВ.

ҚИДИРИЛМОҚДА

ЖОНОННИ КЎРГАН БОРМИ?

Рус тили ва адабиёти жумҳурият педагогика институти талабаси Жонон Тошпўлатова шу йил 23 апрель куни билим даргоҳидан чиқиб кетганича домдараксиз йўқолди. 1969 йилда Фарғона вилояти Қува ноҳиясида туғилган Жонон Тошпўлатованинг бўйи тахминан 160—165 сантиметр бўлиб, кулча юз, қора кўз, ўша куни устида оқ рангли синтетик кофта, жигарранг юбка бўлиб, оёғида эса қора туфлиси бор эди.

Жонон Тошпўлатовани кўрган-билганлар бўлса Тошкент шаҳар ижроия қўмитаси ички ишлар бошқармасининг 56-98-91 ёки Акмал Икромов ноҳияси ички ишлар бўлимининг 42-36-15, 42-36-11, 42-36-10 ҳамда 02 телефонларига хабар қилишларини сўраймиз.

• Милиция хабарларидан

БИРГА ҲАРАКАТ ҚИЛИНСА...

Маълумки, яқинда Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши сессияси «Милиция ходимларини ижтимоий ва ҳуқуқ жиҳатдан ҳимоя қилишни кучайтириш тўғрисида»ги Қонунни иттифоқ жумҳуриятлари ичида биринчи бўлиб қабул қилди. Агар жамоатчилик бу қонунни тўғри тушуниб, милицияга фаол ёрдамга отланса, ишонч билан айтиш мумкинки, жиноятчиликка ва тартиббузарликка қарши кураш борасида муайян ютуқлар қўлга киритиларди. Халқимизнинг тинчлиги, беҳавотир яшашини таъминлаш учун бугунги совет фуқароси милиция билан бирга ҳаракат қилиши даркор.

Ҳар ҳолда ноябрь ойининг йигирма кунлигида жиноятнинг айрим турлари ўтган йилнинг шу даврига нисбатан анча камайганлиги қувончли ҳол: оғир тан жароҳатлари етказиш 23 тага, номусга тажовуз этиш 2 тага, талончилик 9 тага, ашаддий безорилик икки баробарга, автомототранспортларни олиб қочиш ҳоллари 14 тага камайди. Бу даврда босқинчилик, дўқ билан қўрқитиб тўнаш наркотик моддаларни ўғирлаш ҳолларига йўл қўйилмади. Йўл-транспорт ҳодисалари ўтган йил даражасида қолди. Ҳар хил тасодифий ҳодисалар сони 28 тага камайди. Шу жумладан ёнғин чиқиши икки бараварга қисқарди.

Лекин шунча ҳаракатлар эвазига ҳали ҳам қасддан одам ўлдириш, фирибгарлик икки баробар ошганлиги алам қилади. Қилаётган ишларимизда ҳамманинг бирга ҳаракати сезилмаяпти. Шундай қонун бор: сабабсиз жиноят содир бўлмайди. Демак, тайёрланаётган тартиббузарлик ёки жиноятни ҳеч ким фаҳмламай, сезмай қолмайди. Агар шундай тушунча халқимизда бўлганида бир қисм жиноятларнинг тайёргарлик чоғидаёқ олди олинган бўларди.

Вилоят кўчаларида содир бўлаётган йўл-транспорт ҳодисаларининг ҳар олтинчисида инсон нобуд бўлмоқда. Мажруҳ бўлиб қолаётганлар сони эса анча кўп. Фуқаролар мулкини, давлат ва жамоат мулкини ўғирлаш ҳоллари ҳам барча иштирок этмаса камаймайдиганга ўхшайди. Хонадонларда ўғирлик ҳолларининг олдини олиш, уларни махсус қурилмалар билан жиҳозлаш ишларида аҳоли — вилоят бошқармасидаги, шаҳар ва ноҳиялардаги соқчилик бўлим ва бўлинмалари билан ҳамжиҳатликда иш тутсалар, мақсадга мувофиқ бўларди.

ССЖИ Президентининг қонунсиз сақланаётган қурол-яроғни тортиб олиш тўғрисидаги фармонини бажара бориб, Чирчиқ шаҳар ички ишлар бўлими жиноят-қидирув бўлинмаси ходимлари узоқ вақтдан бери олиб бораётган операцияни якунладилар. Улар қўлга олган уюшган гуруҳ тўққиз кишидан иборат бўлиб, жиноятчилардан граната, тўппончалар, милтиқлар, мингдан зиёд патронлар тортиб олинди. Бу гуруҳ устидан жиноий иш қўзғатилди.

Ўтган ой давомида вилоятимиз бўйлаб ҳаракат қилаётган уч кишидан иборат рэкетчилар гуруҳи қўлга олинди. Улар Ўрта Чирчиқлик А. В. исмли фуқародан 85 минг сўм талаб қилиб, уни олаётганларида қўлга тушдилар. Бу иш юзасидан олиб борилаётган терговда уларнинг яна бир қатор жиноятлар содир этганликлари тахмин қилинмоқда.

«Бўстонлиқ» шўро хўжалиги ишчиси 33 ёшли Р. Алимбоев куппа-кундузи, 15 ноябрь куни сут маҳсулотлари фермасидан сигир ўғирлаб чиқаётганида қўлга тушди. Бу каби нохуш мисолларни яна келтириш мумкин. Жиноятларнинг очилишида, товламачиларнинг ушланишида фаолларнинг, жамоачиларнинг ҳам ўрни бор, албатта. Агар улар ҳар бир сезган номаъқулчиликлар ҳақида милицияни шошилинч хабардор қилиб турсалар ўша жиноят очилди, деяверинг. Чунки бугунги милиция ҳозирда етарли янги автотранспорт, криминалистика ускуналари ва керакли асбобларга эга бўлмоқда. Нохуш тасодифий ҳодисалар ҳам камайгани ҳолда айрим воқеалар кишини ўйлантириб қўяди: 15 ноябрь тунги соат 2—3 ларда Оҳангароннинг 1-микрорайони 50-уй 21-хонадонида истиқомат қилувчи 34 ёшли Н. Ёқубова уйидаги телевизорининг портлаб кетиши натижасида йиғилган газдан димиқиб ўлган. Портлашдан келиб чиқан ёнғин тезда ўчирилди.

Чирчиқдаги 11-мактабнинг саккизинчи синф ўқувчилари Н. Бердибекова ва А. Хван 14 ноябрь куни уйларидан чиқиб кетиб қайтиб келмаганликлари тўғрисидаги хабарни олган бир гуруҳ жиноят қидирув бўлими ходимларининг бир сутка давомида тинмай иш олиб боришлари натижасида қизлар ота-оналарига топиб берилди. Ўрта Чирчиқлик Кармилин Владимир Иванович ҳам шу йил 29 сентябрь куни уйидан чиқиб кетиб қайтиб келмаган.

Кимда-ким шунга ўхшаш ҳоллардан хабардор бўлиб, бирор маълумотга эга бўлсалар, яқин ўртадаги милиция органларига хабар қилишларини сўраймиз.

М. МИРСОВУРОВ,
Тошкент вилоят ички ишлар бошқармаси матбуот маркази раҳбари, ички хизмат майори.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

12 декабрь соат 19.30 да

КУЛГИ ВА ҚЎШИҚ КЕЧАСИ

ИШТИРОК ЭТУВЧИЛАР:

«ҚИЗИҚЧИ—89» Жумҳурият кўрик-беллашуви совриндори, бадиий сўз устаси

Ботир МУҲАММАДХЎЖАЕВ

Хонандалар: Марям ТАНГРИБЕРДИЕВА, Маҳаматжон АБДУЛЛАЕВ.

ЯНГИ ОВОЗЛАР:

Шарқ қўшиқлари ижрочиси

Юлдуз ТАНГРИБЕРДИЕВА

Жумҳурият лапарчилар кўрик-беллашувининг совриндори

Ёқутхон РАҲМАТУЛЛАЕВА

«ХОРАЗМ ГУЛДАСТАСИ» ансамбли.

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Марям ТАНГРИБЕРДИЕВА.
Мусиқа раҳбари — Гулим ҲОЛМУРОДОВ.

Томошага марҳамат, кулги ва қўшиқ шайдолари!

Патталар ҳар куни соат 10.00 дан кеч соат 19.00 гача Цирк кассаларида сотилмоқда. Телефонлар: 44-29-04, 44-35-91.

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

12 декабрь соат 16.00 ва 19.30 да
ФАҚАТ БИР КУН

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, қўшиқчи шоир

МУҲАММАД ЮСУФ БИЛАН ИЖОДИЙ УЧРАШУВ ЎТКАЗИЛАДИ

Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори

Маҳмуджон АЗИМОВ
Тошкент область Ленин комсомоли мукофоти совриндори
Исмоилжон ҒУЛОМОВ
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори
Муҳриддин ҲОЛИҚОВ
«Қамолот—90» танлови ғолиби
Ойбек СУЛТОНОВ
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори
«ҚИЗИҚЧИ—89» танловининг ғолиби
Обид АСОМОВ
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори
Ғиёс БОЙТОЕВ

Дастурни Дилфуза ЮСУПОВА ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори Муслим ЙЎЛДОШЕВЛАР олиб борадилар.

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

13 декабрь соат 16.00 ва 19.00 да

ФАҚАТ БИР КУН

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти соҳиблари бўлган санъаткорларнинг

ҲИСОБОТ ТОМОШАЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндорлари:

Маҳмуджон АЗИМОВ, Элмурод ИСЛОМОВ

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндорлари: Охунжон Мадалиев, Ғиёс Бойтоев, Муҳриддин Ҳолиқов, Сайёра Ғозиева, Обид Асомов, Маъмуржон Тўхтасинов, Салоҳиддин Лутфуллаев.

Дастурни Дилфуза Юсупова ва Ўзбекистон Ленин комсомолн мукофотининг совриндори Муслим Йўлдошевлар олиб борадилар.

Патталар сарой кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда. Телефон: 45-93-63.

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

27, 28 декабрь соат 19.00 да,
29, 30 декабрь соат 15.00 ва 19.00 да

«ҲАЗИЛ—2» ЯНГИ ПРОГРАММА

ҚАТНАШАДИЛАР:

«ҚИЗИҚЧИ—89» кўригининг ғолиблари ва совриндорлари:

Обид Асомов, Мирза Ҳолмедов, Тўхтамурод Азизов, Собит Асомов, Ботир Муҳаммадхўжаев;
Ўзбекистон ССЖ халқ артисти
Малика АҲМЕДОВА
Ўзбек сеҳргари, оригинал жанр устаси
Фарҳод РАЖАПОВ
ва бошқалар

Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номли Давлат мукофотининг совриндори Абдурашид РАҲИМОВ.
Патталар соат 11.00 дан сотилади.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА— 12/XII да **Корсар**, 13/XII да **Отелло**, 14/XII да **Дунёнинг яратилиши**, 15/XII да **Риголетто**.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/XII да **Хотинлар «гап»идан чиққан хангома** (16.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 12/XII да **Паранжи сирлари**, 13/XII да **Дардимни айтаман, куласизми?** (кулги кечаси).

АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/XII да **Паранжи сирлари**, 12/XII да **Келинлар қўзғолони**, 13/XII да **Зиёфат**.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

Сешанба

11 ДЕКАБРЬ

✦ ЎзТВ I

18.05 Янгиликлар. 18.10 Яшил орол сири. Немухиндаги бегона созандалар. Мультфильм. 18.40 Ўзбек тилини ўрганамиз. 19.10 Халқаро ҳаёт. Шу куннинг муҳим воқеалари. 19.30 Ахборот. 19.45 Ёшлар-ёшлар ҳақида. 20.30 Ахборот. 20.50 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги олдидан. Навоий гулшани. 21.30 «Время». 22.00 Хотира. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Назир Сафаров.

✦ ЎзТВ II

19.05 Севгига ўтамиз. Телевизион бадиий фильм. 2-серия. 20.10 Ким қарз олса, ўзи тўлайди. Ишқибозлик. Телевизион фильмлар. 20.55 Эсдалик учун дастхат.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 «Время». 22.00 XII чақириқ Тожикистон ССЖ Олий Кенгашининг тўртинчи сессиясида. 23.00 Санъат усталари. Композитор Ҳайрулло Абдуллаев.

✦ МТ I

7.00 «120 минут» 9.00 Шантаж. Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2 ва 3-сериялар. 12.00 Болалар соати. 13.00 «Время». 13.40 Коллаж. 13.45 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида. 17.25 Винтик ва Шпунтик — қувноқ усталар. Мультфильм. 17.45 Бор бўл, мусиқа. Москва—Варшава телекўприги. 19.00 9-студия. 20.00 Шантаж. Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия. 21.30 «Время». 22.00 Т. Дашкова куйлайди. 22.20 Россиянинг парламент хабарномаси. 22.35 Эстрада рақсларининг замонавий йўналиши — стэп ва унинг тарихи ҳақида фильм-концерт. 23.10 Катталар учун мультфильмлар. Олча шинниси. Олма. 23.25 Итальян эстрадаси хонандаси Дзуккеро концерти. 00.55 Панда. Илмий-оммабоп фильм. Фиат енгил автомобиллар фирмасининг янги модели ҳақида. 01.20 Футбол. УЕФА кубоги. 1/8 финал. «Монамо» (Франция) — «Торпедо» (Москва). Франциядан олиб кўрсатилади. 03.15 ТЯХ. 03.30 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.

✦ МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 9.15 «Леннаучфильм» киностудиясининг фильмлари. Метро. 9.35, 10.35 Физика. 11-синф Нурнинг тўлқинли ва квант хоссаси. 10.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 11.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 11.35, 12.35 Жўғрофия. 7-синф. Жанубий Американинг тадқиқ этилиши. 12.05 Бастий театри — Бастренг. 13.05 Ритмик гимнастика. 13.35 Такрорий фильмлар сеанси. Дала ҳовли воқеалари. 5-серия. Ишонч. 17.25 Самбо кураши. Жаҳон чемпионати. В. И. Ленин номидаги Марказий стадионнинг Кичик спорт майдонидан кўрсатилади. 18.20 А. Шнитке. Скрипка ва камер оркестри учун 3-концерт. 18.50 Коллаж. 19.00 «Время». 19.30 Хоккей. Ўртоқлик учрашуви. Монреаль Канадиенс» (Канада) — «Химик» (Воскресенск). 2 ва 3-даврлар. Канададан кўрсатилади. 20.50 Тунингиз ҳайрли бўлсин, кичкинтойлар! Хўтик қандай қилиб бахтини излади. Мультфильм. 21.25 А. Петерсон. 7-симфония. 22.10 Информацион программа. 00.10 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Советлар ҳаёти — 325645; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар —334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Д — 1935. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12